

FORSVARSMATERIELL

ÅRSRAPPORT 2022

VI UTRUSTER FORSVARET

INNHold

1. LEDERS BERETNING	4
2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	8
2.1 Samfunnsoppdraget	9
2.2 Misjon, visjon og verdier	10
2.3 Organisasjon og ledelse	10
2.4 Samarbeid i forsvarssektoren	12
2.5 Hovedtall 2022	15
3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	16
3.1 Resultatmål 1:	
Fremskaffelse av materiell og tjenester til avtalt tid, kostnad og ytelse	19
3.2 Resultatmål 2:	
Utfører effektiv eierskaps- og materiellforvaltning	24
3.3 Resultatmål 3:	
beredskapsklart Forsvarsmateriell	26
4. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	28
4.1 Mål-, resultat- og risikostyring	29
4.2 Internkontroll	29
4.3 Arbeidet med holdninger, etikk og ledelse	30
4.4 Leverandøroppfølging	31
4.5 Riksrevisjonen	31
4.6 Overordnet vurdering av modenheten i styrings- og kontrollprosessene	32
4.7 Varslingskanal	32
4.8 Fellesføringer i tildelingsbrevet	33

5. VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER 34

5.1 Resultatmål 1:
     Fremskaffelse av materiell og tjenester til avtalt tid, kostnad og ytelse 38

5.2 Resultatmål 2:
     Effektiv eierskaps- og materiellforvaltning 41

5.3 Resultatmål 3:
     Et beredskapsklart Forsvarsmateriell 43

TILLEGG TIL ÅRSRAPPORT 44

Bærekraftsrapport 2022 45

Likestilling, mangfold og inkludering 50

6. ÅRSREGNSKAP 54

A. Ledelseskommantar til årsregnskap 2022 56

B. Kontantregnskap 58

C. Virksomhetsregnskap 64

TABELLOVERSIKT

Tabell 1: Hovedtall 2022 i 1000 kroner 15

Tabell 2: Balanse 2022 i 1000 kroner 15

Tabell 3: Kontrakter og rammeavtaler over 200 millioner kroner 20

Figur 1: Forsvarsmateriells organisasjon per 1. januar 2023 11

Figur 2: Forsvarssektoren 13

Figur 3: Målbilde 2022 17

1 LEDERS BERETNING

Tre F-35A over Luftforsvarets base på Rygge

Vårt samfunnsoppdrag er å fremskaffe, forvalte og avhende materiell for Forsvaret på en ressurseffektiv og bærekraftig måte. Vi ivaretar eierskapsforvaltningen av materiellet i hele levetiden. Vi følger også opp industrisamarbeid og internasjonalt materiell-samarbeid. Russlands invasjon av Ukraina har medført en betydelig aktivitet for oss knyttet til donasjoner for å styrke den ukrainske forsvarsevnen.

Oppdragene til Forsvarsmateriell gis i de årlige tildelingsbrevene fra Forsvarsdepartementet. I 2022 var det overordnede effektmålet «Materiell og tjenester som møter Forsvarets behov, er tilgjengeliggjort på en mest mulig ressurseffektiv og bærekraftig måte». Dette underbygges av tre resultatmål; R1: Fremskaffelse av materiell og tjenester til avtalt tid, kostnad og ytelse. R2: Effektiv eierskaps- og materiellforvaltning. R3: Et beredskapsklart Forsvarsmateriell.

Betydelige mengder nytt materiell er tilført Forsvaret. Luftforsvaret har mottatt seks F-35 kampfly og tre P8 Poseidon maritime patruljefly. Hæren har mottatt CV90 kamp- og støttevogner, ingeniørpanservogner, lastevogner, trekkvogner, håndvåpen og nærforsvarsvåpen. For Sjøforsvaret er det foretatt oppdateringer for ubåt og fregatt. Innenfor IKT-området har vi levert nye sambands- og kommunikasjonsløsninger for ulike formål i Forsvaret.

Det har vært god fremdrift innenfor de fleste strategiske prosjektene som skal gi leveranser de kommende år. Prosjekt nye ubåter har tilfredsstillende fremdrift, og byggestart for den første ubåten planlegges i 2023. Anskaffelsen av nye ytre kystvakt-fartøy pågår. To av tre nye kystvakt-fartøy i Jan Mayen-klassen planlegges overlevert til Forsvaret i 2023. Etter grundige vurderinger terminerte vi kontrakten for anskaffelse av NH90 maritime helikoptre i 2022. Over lengre tid har vi forsøkt å løse problemene i samarbeid med leverandøren, men mer enn 20 år etter at kontrakten ble inngått stod vi fortsatt uten helikoptre som kunne gjøre jobben de var kjøpt for. Vi er imidlertid i gang med å finne en erstatning, og forprosjektet til ny maritim helikopterkapasitet har hatt god fremdrift.

Vår vurdering er at måloppnåelse er mindre tilfredsstillende for resultatmål 1. Det skyldes i hovedsak forsinkelser i enkelteprosjekter som følge av utfordringer i leverandørmarkedet og at vi, blant annet av kapasitetshensyn, har måttet gjøre prioriteringer i vår omfattende prosjekt-portefølje. I målvurderingen er det også vektlagt at vi vurderer risikoen for manglende måloppnåelse i langtidsplanperioden til å være høy. Vi gjennomfører tiltak for å håndtere risikoen, og har blant annet iverksatt en kapasitetsmessig styrkning på investerings-området.

”

Vårt samfunnsansvar, å forvalte fellesskapets ressurser på en forsvarlig og best mulig måte, er tilfredsstillende ivaretatt.

”

For at fornyelsen av materiellet til Forsvaret kan videreføres i tråd med langtidsplanens utviklingsperspektiv, er det viktig å produsere tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for nye prosjekter. Vi har prioritert dette arbeidet høyt i 2022, blant annet med å kraftsamle i dedikerte produksjonsteam. Vi viderefører dette tiltaket i 2023.

Når det gjelder resultatmål 2, er det tilfredsstillende teknisk tilstand for de fleste av materiellsystemene. Den overordnede statusen trekkes imidlertid ned av utfordringer ved noen sentrale systemer slik at status på resultatmålet er mindre tilfredsstillende. Dette underbygges eksempelvis av Riksrevisjonens rapport høsten 2022 om Forsvarets informasjonssystemer, der de påpekte mangler og sårbarheter. Vi arbeider sammen med Forsvaret med en felles tiltaksplan for å rette opp avvikene. I 2022 oppnådde vi en viktig milepæl i materiellforvaltningen da vi fullførte innlemming i SAP av alle materiellsystemene som skal driftes fremover. Det legger til rette for en helhetlig og mer effektiv understøttelse av materiellet. Sektorens evne til å nå målene i langtidsplanen innenfor modernisering og effektivisering er utfordrende. Vi samarbeider med Forsvaret om flere tiltak for å nå sektorens målsetninger. Dette arbeidet ligger bak plan. Samtidig ligger vi godt an til å nå våre interne målsetninger på området.

Resultatene og fremdriften innenfor avhending av materiell er tilfredsstillende. Det ble i 2022 inngått kontrakt om salg av 32 F-16 kampfly fra Norge til Romania til en verdi av cirka fire milliarder kroner. Avhendingen av fregatten Helge Ingstad ble ferdigstilt i februar 2022. Forsvarets behov for ut-rangering av gammelt materiell er stort. Vår kapasitet til å håndtere avhendingen styrkes, og vi har overtatt lagerkapasitet for materiell som skal avhendes. Vi har god fremdrift i forberedelsene til avhending av flere større materiellsystemer som P-3 Orion overvåkningsfly og Nordkapp-klasse kystvaktfartøy.

I 2022 har vi understøttet den nasjonale forsvarsindustrielle strategien på en tilfredsstillende måte. På vegne av Forsvarsdepartementet fremforhandler vi industri-samarbeidsavtaler med utenlandsk industri i de prosjektene der dette er et krav. Det ble i 2022 fremforhandlet åtte nye avtaler med utenlandske leverandører med en samlet forpliktelse på over åtte milliarder kroner. Industrisamarbeidsavtalene kommer norsk forsvarsindustri til gode, inkludert små og mellomstore bedrifter. I tillegg leverer norsk forsvarsindustri verdensledende materiell gjennom flere av prosjektene.

Bærekraft skal være en integrert del av vår virksomhet. I 2022 etablerte vi Forsvarsmateriells bærekraftspolicy. Policyen

tydeliggjør hvordan vi skal opptre som en bærekraftig etat, og hvordan vi skal bruke vår markedsmakt til å skape endring. Vi samarbeider med de øvrige etatene i sektoren og har jobbet sammen for å utgi Forsvarssektorens klima- og miljøstrategi. Bærekraftsarbeidet videreføres med styrket innsats i 2023.

Vårt samfunnsansvar, å forvalte fellesskapets ressurser på en forsvarlig og best mulig måte, er tilfredsstillende ivaretatt. Den totale tildelingen innenfor drift og investering var på 21,9 milliarder kroner med et økonomisk resultat på 20,6 milliarder kroner. Etatens økonomistyring og kvaliteten på virksomhetsregnskapet for 2022 vurderes som god. Innenfor styring og kontroll har vi i 2022 forbedret systematikk og metodeverk innenfor risikostyring, internkontroll og forebyggende sikkerhet. Etatens styrings-system er et viktig verktøy for å sikre forsvarlig forvaltning i den daglige driften.

Vi leverte våre innspill til Forsvarskommissjonen i august. Vi trakk frem trender som påvirker oss i et 10-15 års perspektiv og forbedringsområder som vil sette oss i posisjon til å håndtere utviklingen. Dette er nærmere beskrevet i kapittel 5, «Fremtidsutsikter».

Krigen i Ukraina og den negative utviklingen i den sikkerhetspolitiske situasjonen har understreket betydningen av vårt oppdrag. Det siste året har på en dyster måte aktualisert visjonen vår «relevant og tidsriktig» i et større perspektiv. Relevante og tidsriktige materiell-donasjoner til Ukraina har blitt viktige bidrag til vår sikkerhet, samtidig som relevante og tidsriktige leveranser til Forsvaret er sentralt. I tiden fremover vil vi videreføre støtten til Ukraina gjennom bidrag til Nansen-programmet.

En stor takk til medarbeiderne våre for en solid innsats. Vi ønsker også å takke Forsvaret, våre øvrige samarbeidspartnere i sektoren og våre leverandører som har bidratt til årets måloppnåelse.

Gro Jære
direktør Forsvarsmateriell
Oslo, 28. april 2023

Høsten 2022 mottok Forsvarsmateriell de første nye lastevognene fra RMMV. Frem til og med 2026 får Forsvaret de resterende vognene levert.

INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

2.1 SAMFUNNSOPPDRAGET

Forsvarssektorens samfunns mål er å verne om norsk suverenitet, vår territorielle integritet, vårt demokratiske styresett og vår handlefrihet mot politisk, militært og annet press ved å bidra til

- å beskytte Norges befolkning, sentrale samfunnsfunksjoner og infrastruktur mot trusler, anslag og angrep fra både statlige og ikke-statlige aktører
- å forhindre væpnet konflikt og fremveksten av trusler mot norsk og alliert sikkerhet
- å fremme fred, stabilitet og videre utvikling av den internasjonale rettsordenen
- å forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep i en alliert ramme

Forsvarsmateriell vil gjennom anskaffelse, forvaltning og avhending av materiell og gjennom fastsatte oppgaver og leveranser til Forsvaret være et viktig virkemiddel og en sentral bidragsyter for å nå samfunns målet.

Forsvarsmateriell er et bruttobudsjettert statlig forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, og ledes av direktør Forsvarsmateriell. Vi skal forvalte materiellet gjennom hele dets levetid for å ivareta ytelse, teknisk tilgjengelighet og sikkerhet i henhold til lover, regler og øvrige krav.

¹ Instruks for Forsvarsmateriell, Forsvarsdepartementet 18.12.2020.

FORSVARSMATERIELLS OPPGAVER¹ ER:

1.

å gjennomføre materiellinvesteringer, sette bestemmelser for materiellforvaltning og avhende materiell i forsvarssektoren i henhold til gjeldende retningslinjer fra Forsvarsdepartementet for investeringer, materiellforvaltning og logistikkvirksomhet i forsvarssektoren, og for øvrig i tråd med de føringer Forsvarsdepartementet gir. Forsvarsmateriell er fagmyndighet materiell;

2.

å være forsvarssektorens øverste rådgiver innenfor materiellinvestering og materiellforvaltning, og skal gi faglige råd til Forsvarsdepartementet og etatene i forsvarssektoren;

3.

å bidra til at materiellinvesteringene, herunder NATO-investeringer, materiellforvaltningen og avhending av materiell i forsvarssektoren utøves til det beste for forsvarssektoren og i tråd med føringer Forsvarsdepartementet gir;

4.

å følge opp internasjonalt materiell-samarbeid og nasjonal forsvarsindustriell strategi i henhold til Forsvarsdepartementets føringer.

2

VÅR MISJON
VI UTRUSTER
FORSVARET

VÅR VISJON
RELEVANT OG
TIDSRIKTIG

VÅRE VERDIER
INTEGRITET
RESPEKT
ANSVAR

2.2 MISJON, VISJON OG VERDIER

Vi forvalter store verdier på samfunnets vegne og gjennomfører store anskaffelser både nasjonalt og internasjonalt. Vi har en misjon, en visjon og et sett verdier som plattform for virksomheten vår. De skal bidra til en felles retning og utvikling av holdninger, etikk og ledelse.

Vår misjon er *Vi utruster Forsvaret.*

Misjonen tydeliggjør hvem vi er til for, og beskriver hva vi faktisk gjør – hva som er hovedformålet vårt.

Vår visjon er *relevant og tidsriktig.*

Alle i Forsvarsmateriell skal kunne assosiere seg med at materiell og annen understøttelse skal leveres tidsriktig og være relevant.

Våre verdier er *integritet, respekt og*

ansvar. De er en rettesnor for alle medarbeiderne i det daglige.

2.3 ORGANISASJON OG LEDELSE

Ved utgangen av 2022 hadde vi 1470 medarbeidere fordelt på fire kapasiteter, program Mime/MAST, to fagavdelinger og to stabsavdelinger, se illustrasjon på neste side.

Vårt hovedkontor er på Militærhospitalet på Grev Wedels plass 1 i Oslo. De fleste av våre enheter er samlokalisert med Forsvaret.

Maritime kapasiteter holder til på Haakonsværn orlogsstasjon i Bergen, Luftkapasiteter på Kjeller base i Lillestrøm og Landkapasiteter, IKT-kapasiteter og Program Mime/MAST i Kolsås leir i Bærum.

I tillegg har vi medarbeidere på Bardufoss, Jørstadmoen, Raufoss, Rena, Elverum, Rygge, Sola, Ramsund og Ørland.

Vi har også medarbeidere i utlandet, blant annet i USA, Italia, England, Frankrike og Tyskland.

ORGANISASJON OG LEDELSE

per 1. januar 2023

DIREKTØR FORSVARSMATERIELL

Gro Jære

STAB**DIREKTØR FOR
ORGANISASJON OG FELLESTJENESTER**

Jan Helge Pettersen

**ØKONOMIDIREKTØR
ØKONOMIAVDELINGEN**

Øystein Sørbø

AVDELINGER**INVESTERINGSDIREKTØR
INVESTERINGSAVDELINGEN**Øyvind Johan Kvalvik
Generalmajor**TEKNISK DIREKTØR
MATERIELLAVDELINGEN**

Jonny M. Otterlei

**SJEF FOR
LANDKAPASITETER**Tomas Beck
Brigader**SJEF FOR
MARITIME KAPASITETER**Stein Håvard Bergstad
Flaggkommandør**SJEF FOR
LUFTKAPASITETER**Jarle Nergård
Brigader**DIREKTØR FOR
IKT-KAPASITETER**

Eiliv Ofigsbø

**DIREKTØR FOR
PROGRAM MIME/MAST***

Cathrine Devold

* Program Mime/MAST eies av Forsvaret

Figur 1: Forsvarsmateriells organisasjon per 1. januar 2023

2.4 SAMARBEID I FORSVARSEKTOREN

For å tilgjengeliggjøre materiell og tjenester som møter Forsvarets behov på en mest mulig ressurseffektiv og bærekraftig måte, kreves et nært og effektivt samarbeid i forsvarssektoren, med våre leverandører og med andre lands myndigheter. Samarbeidet reguleres gjennom departementets instruksjer og retningslinjer, samhandlingsavtaler mellom etatene, internasjonale myndighetsavtaler og leverandøravtaler.

Vi samhandler spesielt tett med Forsvaret. Forsvaret fremmer sitt materiellbehov for politisk behandling. Vi fremskaffer materialet og setter rammer for hvordan materialet skal driftes. Forsvaret bruker, drifter og vedlikeholder materialet. Når Forsvaret ikke lengre skal bruke materialet, tilbakeføres dette til Forsvarsmateriell for avhending.

Sektoren utvikler fortløpende samarbeidet om å realisere sektorens samfunns mål og sikre en best mulig utnyttelse av sektorens kompetanse og kapasitet. Rollespesialiseringen i sektoren tilrettelegger for dette. Forsvarsbygg fremskaffer, forvalter og drifter sektorens eiendommer, bygg og anlegg og involveres når materiell fremskaffes. Nasjonal sikkerhetsmyndighet bistår med kompetanse for å ivareta forebyggende sikkerhet. Forsvarets forskningsinstitutt bistår med kompetanse og har en sentral rolle i å ta frem ny teknologi.

Materiellsamarbeid med andre lands myndigheter og nasjonal og utenlandsk industri er økende for at Forsvaret skal sikres tilgang til ny teknologi og en effektiv understøttelse. For mange av materiellsystemene er slikt samarbeid avgjørende for at materialet kan fremskaffes, forvaltes og driftes. Eksempler er F-35-samarbeidet, det tysk-norske materiellsamarbeidet innenfor ubåter og missil samt felles nordisk uniformsanskaffelse.

Sektorsamarbeidet muliggjør en mer effektiv intern drift i etatene gjennom utnyttelse av fellesløsninger. Vi nytter mange av Forsvarets fellesløsninger innen regnskapsadministrasjon, lønnsadministrasjon, personell, arkivtjeneste, IKT-understøttelse og vakthold og sikring.

Vi bistår Forsvarsdepartementet med å støtte norsk forsvarsindustri i tråd med den nasjonale forsvarsindustrielle strategien². Gjennom trekantsamarbeidet mellom Forsvaret (inkludert Forsvarsmateriell), norsk industri og Forsvarets forskningsinstitutt utvikles høyteknologiske og internasjonalt konkurransedyktige produkter som møter Forsvarets behov.

² Meld. St. 17 (2020–2021) Samarbeid for sikkerhet – Nasjonal forsvarsindustriell strategi.

FORSVARSEKTOREN

FORSVARET

Ansvarlig for å bygge, trene og lede de militære styrker og bistå samfunnet i krise og krig

FORSVARSMATERIELL

Materiellforvaltning og materiellinvesteringer i forsvarssektoren

FFI

Forsvarets
forskningsinstitutt

Forskning og utvikling for forsvarssektoren

FORSVARSBYGG

Forvalter forsvarssektorens eiendommer og infrastruktur

**NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET**

«Tilknyttet etat»
Justis- og beredskapsdepartementet fikk administrativt ansvar for NSM fra 3. mai 2019

Figur 2: Forsvarssektoren

2

OPPSUMMERING

LEVERANSER

106

Overføring / leveranser av materiell til Forsvaret

ANSATTE

1470

UTBETALINGER

F-35

7,8

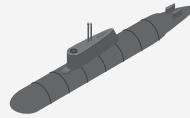
MRD. KR

P-8

0,8

MRD. KR

Undervannsbåter

1,7

MRD. KR

Kystvaktfartøy

1,5

MRD. KR

INDUSTRISAMARBEIDSAVTALER

50

Løpende industrisamarbeidsavtaler ved årsslutt

50,9

MRD. KR

samlet forpliktelse

KONTRAKTER

492

kontrakter vi forvalter

99

nye kontrakter over 4,5 mnok inngått i 2022

18

MRD. KR

samlet forpliktelse i 2022

AVHENDING

F-16

Minerydder

2.5 HOVEDTALL 2022

Av en samlet tildeling på 21,9 milliarder kroner har vi regnskapsført 20,6 milliarder kroner og avsluttet dermed 2022 med et mindreforbruk på 5,9 prosent. Forsvarsmaterielle aktiviteter er gjennomført innenfor gitte tildelinger, og resultatet er samlet sett tilfredsstillende ut fra Forsvarsdepartementets krav.

Investeringsutgiftene utgjorde 18,6 milliarder kroner med utnyttelsesgrad på 94 prosent i forhold til tildelingen. De største utbetalingene er knyttet til anskaffelsen av nye kampfly og utgjør 7,7 milliarder kroner. Netto driftsutgifter i 2022 var 2,0 milliarder kroner med en utnyttelsesgrad på 97 prosent. Lønnsandelen av driftsbudsjettet utgjør 78 prosent.

Tabell 1: Hovedtall 2022 i 1000 kroner

	TILDELING	REGNSKAP	UTNYTTELSES-GRAD	ANDEL
Samlet tildeling post 01–99, netto	21 886 975	20 600 875	94 %	
Investeringsutgifter post 44–75, netto	19 808 101	18 586 166	94 %	90 %
Driftsutgifter post 01–29, netto	2 078 874	2 017 507	97 %	10 %
Lønnsandel av driftsutgifter		1 562 628		77 %
Antall utførte årsverk		1 524 ³		
Lønnsutgifter per årsverk		1 025 ⁴		
Sykefravær		3,8%		

Tabell 2: Balanse 2022 i 1000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
EIENDELER	44 565 124	41 900 871
A. ANLEGGSMIDLER	81 335	77 317
I Immaterielle eiendeler	353	0
II Varige driftsmidler	80 883	77 317
III Finansielle anleggsmidler	99	0
B. OMLØPSMIDLER	44 516 921	41 823 554
I Beholdninger av varer og driftsmateriell	22 788 973	21 122 000
II Fordringer	21 688 058	20 699 163
III Bankinnskudd, kontanter og lignende	6 758	2 391
STATENS KAPITAL OG GJELD	44 565 125	41 900 871
C. STATENS KAPITAL	40 944 904	40 837 023
I Virksomhetskapital	0	0
II Avregninger	40 944 904	40 837 023
D. GJELD	3 620 221	1 063 848
I Avsetning for langsiktige forpliktelser	0	0
II Annen langsiktig gjeld	6 568	3 573
III Kortsiktig gjeld	3 613 652	1 060 275

³ Antall utførte årsverk i henhold til definisjonen i Statens personalhåndbok er 1 524. Overtid, mertid og reisetid er medregnet.

⁴ Økning fra 960 i 2021 som utgjør 6,8 %. Av dette utgjør økning i lønnskostnader 4,2%, mens det resterende i hovedsak skyldes økning i pensjonskostnader. Se note 2 i virksomhetsregnskapet.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Illustrasjon av det nye Joint Strike Missile (JSM).

Illustrasjon: KDA

Langtidsplanen⁵ Evne til forsvar – vilje til beredskap for 2021–2024, sammen med tildelingsbrevet og instruksen fra Forsvarsdepartementet samt Forsvarssjefens plan for 2022–2033, legger føringer for gjennomføringen av Forsvarsmateriells virksomhet.

Forsvarsdepartementet har gjennom tildelingsbrevet for 2022, med 26 supplerende tildelingsbrev, gitt mål, oppdrag og økonomiske rammer for Forsvarsmateriell. Det er også avtalt særskilt støtte innenfor enkelte områder gjennom samhandlingsavtalene med Forsvaret.

Vi skal bidra til å løse Forsvarets ni oppgaver gjennom vår virksomhet. Vår overordnede samfunnseffekt er formulert som «Materiell som møter Forsvarets behov, er tilgjengeliggjort på en mest mulig ressurs-effektiv og bærekraftig måte».

I tillegg ivaretar vi oppgaver som er tillagt staten ved Forsvarsdepartementet som eier av sektorens materiell, og følger opp den nasjonale forsvarsindustrielle strategien i henhold til føringer fra Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet har etablert tre resultatmål med tilhørende styringsparametere, se figur 2. Tildelingsbrevet gir videre føringer om at vi skal bidra til å nå FNs bærekraftsmål gjennom å redusere klimautslipp, ta miljøhensyn, foreta energieffektiviseringstiltak og stille strenge krav til leverandørene. Vår oppfølging av FNs bærekraftsmål er nærmere redegjort for i bærekrafts- og miljøredegjørelsen for 2022 i tillegget til denne årsrapporten.

I det følgende gis en vurdering av måloppnåelsen innenfor de rammer og føringer som er gitt i Forsvarsdepartementets tildelingsbrev for 2022.

FORSVARSMATERIELLS MÅLOPPNÅELSE 2022

Figur 3: Målbilde 2022

⁵ Prop. 14 S (2020-2021), Innst. 87 S (2020-2021)

3

”

Forsvaret har gjennom året fått tilført materiell til en samlet verdi av 13,1 milliarder kroner.

”

Vår overordnede vurdering er at måloppnåelsen for effektmålet er mindre tilfredsstillende. Dette som en følge av at måloppnåelsen for R1 og R2 er vurdert til mindre tilfredsstillende.

Forsvaret har gjennom året fått tilført materiell til en samlet verdi av 13,1 milliarder kroner som bidrar til økt operativ evne. De største leveransene var knyttet til F-35-programmet og P8 Poseidon. Det er blant annet også levert lastevogner, kamp- og støttevogner, ingeniørpanservogner samt oppgradering og leveranser av IKT systemer.

Vi er kommet godt i gang med den interne effektiviseringen og ligger an til å nå målet for langtidsplanperioden. Arbeidet med modernisering og effektivisering på sektornivå er koordinert av Forsvaret og vi bidrar i prosjektene, men fremdriften er utfordrende.

Forskning og utvikling (FOU) inngår som en nødvendig og viktig del av vår virksomhet for å anskaffe relevant og tidsriktig materiell til Forsvaret og å forbedre dette materiellet over levetiden. Forskningsaktiviteten ved Forsvarets forskningsinstitutt er et viktig bidrag til å understøtte vår virksomhet. Dette skjer gjennom støtte til investeringsprosjektene, rådgivning og kompetansebidrag. Gjennom denne utvikles ny teknologi, kunnskap om ny teknologi eller nye måter å anvende teknologi på som understøtter fremskaffelser og forbedringer av materiell. Vi gjennomfører flere investeringsprosjekter med et betydelig innslag av forskning og utvikling fra industrien og Forsvarets forskningsinstitutt.

3.1

RESULTATMÅL 1

FREMSKAFFELSE AV MATERIELL OG TJENESTER TIL AVTALT TID, KOSTNAD OG YTELSE

Det har vært en positiv utvikling innenfor investeringsområdet. Vår totale vurdering er likevel at måloppnåelsen for 2022 samlet er mindre tilfredsstillende. Dette skyldes i hovedsak manglende fremdrift i prosjektgjennomføringen. Vi opplever at mange nasjoner etterspør de samme produktene som oss, noe som forsinker leveransene til oss. I tillegg påvirker råvareknapphet og ettervirkninger av Covid leveransene. Kapasitetshensyn har ført til at vi har gjennomført prioriteringer innad i prosjektporteføljen. Det gjøres tiltak for å øke bemanningen i investeringsvirksomheten for kunne styrke leveranseevnen.

Vi styrer og gjennomfører investeringsporteføljen i tråd med økonomiske rammer og overordnede planer, føringer og prioriteringer slik at Forsvaret mottar tidsriktig og relevant materiell. Vi ser et potensial for effektivisering og forbedring av materiellinvesteringsprosessen og arbeider med digitalisering av fagområdet og oppdatering av veiledere og maler.

Vi har en tydelig rådgiverrolle internt og eksternt innenfor alle fasene av investeringsprosessen, samtidig som vi har ansvaret for utarbeidelse av sentralt styringsdokument og gjennomføring av prosjekter.

Vi omsatte 94 prosent av investeringsbudsjettet (post 45) for 2022. Investeringsporteføljen inneholdt i overkant av 200 godkjente prosjekter. Videre var 26 investeringsprosjekter i forprosjektfasen, og 10 prosjekter ble ferdigstilt og avsluttet.

Vi har produsert og levert beslutningsunderlag for nye investeringsprosjekter i henhold til plan.

Fremdriften i prosjektgjennomføringen i 2022 har vært lavere enn planlagt. Vi har overført 106 av 146 planlagte leveranser til Forsvaret. Forsinkelsene vil kunne forplante seg inn i 2023.

De største utbetalingene var knyttet til F-35 kampfly, kystvaktfartøy, P-8 maritime patruljefly og ubåter. Totalt utgjør disse investeringene 63 prosent av investeringsutgiftene for 2022.

For program Mime (kampnær IKT) ble det signert strategisk partneravtale med Kongsberg Defence and Aerospace i 2022. For program MAST (Militær anvendelse av skytjenester) har det pågått konkurranserettet dialog med tre hovedtilbydere i 2022. Forsvaret besluttet i februar 2023 å avlyse konkurransen. Dette var basert på en

helhetsvurdering som konkluderte med at driftsoverføring av dagens systemer og tjenester ikke kan gjennomføres slik de er satt opp og fungerer i dag, og med sikkerhets-situasjonen vi nå står ovenfor. I stedet skal programmet legges om og konsentreres om modernisering og utvikling av nye løsninger.

Tabell 3: Kontrakter og rammeavtaler over 200 millioner kroner inngått i 2022

KONTRAKTER 2022	LEVERANDØR
AMRAAM AIM-120D missiler til F-35	US Department (FMS)
Sensor for militær luftovervåking	Lockheed Martin Global
Rammeavtale om utviklingstjenester for eierskapsforvaltning av FSP	Sopra Steria AS
Ytterligere artilleriskyts K9A1 og ammuni-sjonsvogner K10	Hanwha Defence
Reanskaffelse av NSM block 1	Kongsberg Defence & Aerospace AS
Materiell for oppgradering av VLF-sendere med tilleggsutstyr	Continental Electronics Corporation
Artillerilokaliseringsskannere	The State of the Netherlands
Hjelmer	NATO Support and Procurement Agency
Sonarbøyer til P-8A Poseidon	NATO Support and Procurement Agency
Rådgivningstjenester til Forsvarets sikre plattformer	Teleplan Consulting AS
Bærbart luftvern	Mesko SA
155 mm granater	Nammo
Nordic Combat Uniform	Oskar Pedersen AS
Ytterligere reservedeler til P-8A Poseidon	US Department (FMS)
Nytt kampløsesystem Skjold-Klassen	Kongsberg Defence & Aerospace AS
Oppgradering av Identify Friend or Foe (IFF) mode 5	Hensholdt Sensor GmbH

Vi forvalter 492 kontrakter, rammeavtaler og avrop, som hver enkelt har en verdi på over 1 million kroner. Disse er knyttet til både forvaltningsoppgaver og investeringsprosjekter.

Vi har i løpet av 2022 inngått flere sentrale kontrakter på materiell med stor betydning for utviklingen av Forsvarets operative evne, herunder luft-til-luft missiler til F-35 og nye radarer for militær luftromsovervåking. Det ble inngått 99 nye kontrakter over EØS terskelverdi på 4,5 millioner kroner i henhold til forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser.

Tabell 3 gir en oversikt over nye kontrakter og rammeavtaler med en estimert verdi på mer enn 200 millioner kroner som er inngått i 2022. Totalt utgjør disse kontraktene 15 milliarder kroner eksklusiv merverdiavgift.

Internasjonalt materiellsamarbeid og industrisamarbeid

Vi følger opp internasjonalt materiellsamarbeid og bistår Forsvarsdepartementet med å støtte norsk forsvarsindustri i tråd med den nasjonale forsvarsindustrielle strategien – Meld. St. 17 (2020–2021) Samarbeid for sikkerhet – Nasjonal forsvarsindustriell strategi for et høyteknologisk og fremtidsrettet forsvar. Etaten bistår og gir råd til

Forsvarsdepartementet i bi- og multilaterale materiellsamarbeidssaker og har selv dialog med relevante myndigheter i flere land for å samarbeide om våre anskaffelser.

Vi samarbeider med industrien blant annet gjennom trekantmodellen. Samarbeidet gir industriens utviklingsmiljøer en unik forståelse av operative behov og utfordringer og muliggjør en effektiv og målrettet teknologiutvikling. Vi har i 2022 iverksatt tiltak for å styrke samarbeidet og gjøre det lettere for industrien å komme i inngrep med Forsvaret. Vi deltar på felles arenaer og iverksetter tiltak som vil gi industrien bedre innsikt i Forsvarets anskaffelser, og skal blant annet lansere en portal med informasjon som vil være nyttig for industrien.

Vi støtter Forsvarsdepartementets vurderinger av søknader fra norsk industri om støtte til FoU-samarbeidsprosjekter. Ordningen bidrar til å understøtte Forsvarets materiellbehov, styrke norsk industris muligheter til å delta i internasjonalt materiellsamarbeid og sørge for at norske bedrifter blir satt best mulig i stand til å levere materiell og tjenester til Forsvaret.

Norge deltar i det europeiske forsvarsfondet (EDF). Fondet skal bidra til europeisk, flernasjonalt samarbeid og omfatter både forsknings- og utviklingsprosjekter innen-

for bestemte kategorier. Vi bistår Forsvarsdepartementet med faglige råd og støtte i forbindelse med utvikling av prosesser for norsk deltakelse i fondet. Vi bistår videre med vurdering av søknader for å sikre at norske behov blir ivaretatt. 2021 innebar en betydelig deltakelse fra norsk industri, med en videre økning i 2022. Dette har også ført til en markant økning i nye norske aktører som er med i søknadene fra ulike konsortier.

Gjennom industrisamarbeidsavtaler med internasjonale leverandører til Forsvaret bidrar vi til å hjelpe norsk industri med å få internasjonal markedsadgang. På oppdrag fra Forsvarsdepartementet fremforhandlet vi åtte nye industrisamarbeidsavtaler med utenlandske leverandører i 2022. Den totale industrisamarbeidsforpliktelsen for disse avtalene er på om lag 8,3 milliarder kroner. Hele porteføljen besto ved årsskiftet av 50 løpende industrisamarbeidsavtaler med en total forpliktelse på 50,9 milliarder kroner og 17 strategiske industrisamarbeidsavtaler. Aktiviteter i norsk industri som følge av industrisamarbeidsavtalene ble i 2022 godskrevet for 4,34 milliarder kroner. Dette gjelder industrisamarbeidsaktiviteter gjennomført i 2021 og involverer 75 norske bedrifter (40 små, 22 mellomstore og 13 store bedrifter).

Nordisk forsvarssamarbeid

Gjennom Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO) viderefører Danmark, Finland, Sverige og Norge felles anskaffelse av uniformer i prosjektet Nordic Combat Uniform System (NCU). Kontrakt ble inngått i februar 2022. Norge leder dette prosjektet gjennom en felles nordisk prosjektgruppe. De fire nasjonene har en felles merkantil prosess, men har signert fire separate kontrakter. Den totale kontraktsverdien for landene er anslagsvis fire milliarder kroner med leveranser i perioden 2023–2025.

Vi deltar i NORDEFECO Cooperation Area Armaments (COPA ARMA) for å oppnå økonomiske, tekniske og/eller industrielle fordeler for alle NORDEFECO land innenfor anskaffelsesområdet. I 2022 ble mye av aktiviteten i COPA ARMA revitalisert etter en periode preget av pandemien, blant annet med et styrket samarbeid med de baltiske statene og med industrien i de nordiske landene.

Industrisikkerhet

Mange anskaffelser til Forsvaret er sikkerhetsgraderte anskaffelser. Det innebærer at leverandører av varer og tjenester kan få tilgang til eller skal tilvirke sikkerhetsgradert informasjon, eller kan få tilgang til

Foto: Forsvaret

Det nordiske samarbeidsprosjektet NCU skal anskaffe og utruste soldater i de fire deltagerlandene med ny, felles kampuniform.

skjermingsverdig objekt eller infrastruktur, jamfør sikkerhetsloven § 9-1. I slike anskaffelser stilles det spesielle krav til både leverandøren og den som anskaffer. Vi inngår sikkerhetsavtaler med leverandørene for å ivareta dette. Porteføljen omfatter ved utgangen av året om lag 900 sikkerhetsavtaler med om lag 400 leverandører.

Vi gir leverandører råd og veiledning og utfører kontrollvirksomhet slik at de overholder en tilstrekkelig grad av sikkerhet i leveransene. Videre er vi anmodende myndighet for klarering av leverandørens personell og for virksomhetsklareringer. Antall personklareringssaker har økt med 21 prosent siden 2021. Dette skyldes i hovedsak forsvarsindustriens økte bemanningsbehov.

3.2 RESULTATMÅL 2 EFFEKTIV EIERSKAPS- OG MATERIELLFORVALTNING

Vår eierskaps- og materiellforvaltning skal bidra til at materiellet som Forsvaret disponerer, forblir sikkert, tilgjengelig, kostnadseffektivt og relevant over levetiden og underbygger langtidsplanens styrking av den operative evnen.

Det har vært en positiv utvikling innenfor eierskaps- og materiellforvaltningen i 2022, men samlet sett er måloppnåelsen likevel vurdert til mindre tilfredsstillende. Dette skyldes i hovedsak at vi ikke har evnet i tilstrekkelig grad å følge opp utfordringer innenfor IKT-området, svakheter i forvaltning av sjøsystemene og manglende effektivisering av materiellforvaltning og materielldrift. Arbeidet med å støtte regjeringens donasjoner til Ukraina er gitt høy prioritet siden krigen i Ukraina startet.

Vi har i hovedsak evnet å følge opp de mer enn 50 hovedmateriellsystemene og et stort antall delsystemer som er i daglig bruk i Forsvaret. Overordnet er tilstanden for de fleste hovedmateriellsystemene tilfredsstillende med mindre tilfredsstillende status for enkelte systemer. I 2022 ble kontrakten

med leverandøren av NH90 terminert og innfasingen av NH90 i Forsvaret avsluttet. Det er enighet med leverandøren om forvaltningen av helikoptrene inntil videre for i størst mulig grad å unngå en verdiforringelse.

Nye materiellsystemer innføres, jamfør omtale under punkt 3.1, og dette bidrar til å bedre tilstanden i porteføljen. Porteføljen har like fullt av et stort antall eldre systemer av forskjellig tilstandsgrad. Flere av systemene planlegges byttet ut med nytt materiell eller oppgradert over investeringsbudsjettet. For andre systemer forventes økte vedlikeholdskostnader for Forsvaret. For IKT-porteføljen har riksrevisjonen i sin undersøkelse som ble oversendt Stortinget i 2022 påpekt utfordringer som krever tiltak over investering og drift. Forsvaret og Forsvarsmateriell samarbeider nært om å identifisere materiellsystemer som bør utrangeres fra Forsvaret, og har hatt god fremdrift på dette området i 2022.

Oppfølging for å ivareta materiellsikkerheten er vurdert å være tilfredsstillende. Dette skjer blant annet gjennom å følge opp den

materiellmessige godkjenningen av materiellet, luftdyktigheten, hendelser og avvik. Avvik fra Forsvarets materielltilsyn er på et lavt nivå. Forsvarsmateriell har fulgt opp tilrådninger fra Statens havarikommisjon.

Vi utarbeider regelverk og annen relevant dokumentasjon, herunder etablering og oppdatering av materielldata som Forsvaret trenger for å bruke, drifte og vedlikeholde materiellet. En strategisk viktig milepæl for innføringen av SAP i forsvarssektoren ble nådd ved årsskifte 2022. Vi lyktes da med å overføre alle operative materiellsystemer som tidligere ble forvaltet i ERP-systemet IFS til SAP. Arbeidet med konvertering av materiellsystemene til SAP har vært omfattende og det har vært lagt ned betydelig arbeid i en kvalitetsheving av datagrunnlaget. Kritisk suksessfaktor har vært ressurssettingen, godt samarbeid internt og med Forsvaret samt ekstern bistand. Resultatet er at sektoren har fått etablert en felles SAP-løsning for understøttelse av materiellforvaltningen.

Vi arbeider aktivt sammen med Forsvaret for å effektivisere materielldriften i Forsvaret, men gevinstuttaket er for lavt. Det gjennomføres tiltak innenfor alle fagområder for å sikre at materiellet driftes mest mulig effektivt. Gjennom moderniserings- og effektiviseringsprogrammet har Forsvaret og Forsvarsmateriell lyktes med å øke tempoet innenfor utrangering av materiell. Ansvar for fysisk lagerhåndtering blir nå gradvis flyttet fra Forsvaret til Forsvarsmateriell for å skape en bedre insentivstruktur for utrangering av avhending av materiell i sektoren. Samlet sett gir dette en mer effektiv lagerdrift i Forsvaret.

Det har vært god fremdrift innenfor avhendingsområdet. Det har vært god fremdrift for de største avhendingsprosjektene som F-16 kampfly, P-3 Orion fly og Nordkapp-klassen kystvaktfartøy. En viktig milepæl ble nådd i november 2022 med signering av kontrakt med Romania for salg av 32 F-16. Fregatten Helge Ingstad og minerydderne KNM Alta og KNM Karmøy ble destruert i 2022. Forsvarsdepartementets inntektskrav for året er mer enn innfridd.

3.3 RESULTATMÅL 3 ET BEREDSKAPSKLART FORSVARSMATERIELL

Forsvarsmateriell skal understøtte Forsvarets operative evne, herunder operasjoner og beredskap. Målet, et beredskapsklart Forsvarsmateriell, synliggjør våre leveranser innen beredskap i hele spennet mellom fred, krise og krig.

Måloppnåelsen for 2022 er samlet vurdert til å være tilfredsstillende.

Forsvarsmateriell har løpende understøttet Forsvarets operative evne og beredskap i perioden og året under ett. Perioden har vært preget av aktiviteter knyttet til den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen som følge av krigen i Ukraina. Dette har krevd rask omprioritering av oppgaver og tett samarbeid med Forsvaret.

Vi ivaretar beredskapsmessige forhold innenfor ansvarsområdet vårt. Vi arbeider med å videreutvikle beredskapsplanene og innarbeide disse i virksomheten. Vurderingen av målet som helhet er gradert.

Luftvernartillerist foran NASAMS under øvelse Sølvpil på Andøya.

Foto: Forsvaret

AW101 redningshelikopter

4 STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Basert på resultatene fra egenvurderinger og internrevisjonens overordnede uttalelse mener vi at den samlede styringen og kontrollen er god og tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet.

Tildelingsbrevet og instruks fra Forsvarsdepartementet gir mål, oppdrag, føringer og rammer for virksomheten. Dette effektueres gjennom direktør Forsvarsmateriells plan (virksomhetsplanen).

4.1 MÅL-, RESULTAT- OG RISIKOSTYRING

Vi styrer virksomheten gjennom mål-, resultat- og risikostyring. Vi tilpasser styring og oppfølging til virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Vi skal innenfor disponible ressursrammer realisere de målene og resultatkravene som Forsvarsdepartementet har fastsatt i tildelingsbrevet. I tillegg til effekt- og resultatmål gitt av Forsvarsdepartementet styrer vi etter interne mål som underbygger leveransene. Målbildet vårt setter krav og ambisjoner for hele resultatkjeden, fra ressurser via aktiviteter og resultater til effektmålet som knytter våre resultater opp mot Forsvarets behov. Målbildet brukes i den interne styringen og understøtter vår rapportering til Forsvars-

departementet. I løpet av året vurderer vi statusen for styringsparametere for hvert av målene. Denne statusen gir oss en indikasjon på graden av måloppnåelse. Målene vurderes i tillegg kvalitativt.

Risikostyring brukes som en integrert del av styringen mot fastsatte mål og resultatkrav.

Risiko som kan hindre måloppnåelse, er identifisert og vurdert av alle leveranseavdelinger og stabsavdelinger. Måloppnåelse er fulgt opp gjennom året. Det gjennomføres egne risikovurderinger i investeringsprosjektene.

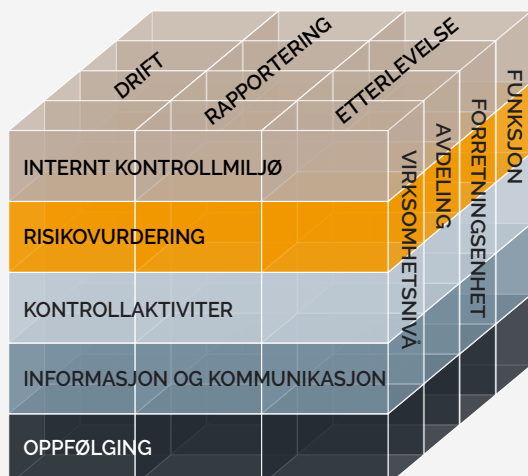
4.2 INTERNKONTROLL

Prinsippene i rammeverket COSO⁶ ligger til grunn for vårt internkontrollsystem. I 2022 har etaten arbeidet med å videreutvikle systematikken i oppfølgingen av etterlevelse av risikobasert internkontroll. Dette omfatter tilrettelegging for dokumentasjon av første- og andrelinjekontroller. Videre arbeider vi med å videreutvikle og oppdatere informasjonen i styringssystemet, og som del av dette arbeidet er virksomhetsstyringsprosessen beskrevet og modellert. I 2022 er i tillegg ledelsens gjennomgåelse av

⁶ The Committee of the Sponsoring Organizations of the Treadway Commission.

4

styringssystemet gjennomført, og forbedringstiltak er besluttet. Samlet bidrar dette til å sikre etterlevelse av COSOs rammeverk og øke modenheten i styrings- og kontrollprosessene.

4.3 ARBEIDET MED HOLDNINGER, ETIKK OG LEDELSE

Vi har siden etableringen lagt vekt på å utvikle og etterleve en kultur fundamentert på verdiene *integritet, respekt og ansvar* og på vår etiske plattform. Alle ansatte skal være godt kjent med og etterleve verdi-grunnlaget og gjeldende etiske regler.

Vårt arbeid med holdninger, etikk og ledelse (HEL) gjennomføres innenfor rammen av *integritetsprogrammet*, som består av de tre hovedkomponentene *verdigrunnlag, etiske retningslinjer* og *antikorrupsjonsprogram* samt de to støttekomponentene *kompetansebygging* og *integrering i HR-prosesser*.

Effekten av integritetssystemet og arbeidet med holdninger, etikk og ledelse måles i vår årlige egevalueringen av modenhet og i medarbeiderundersøkelsen som gjennomføres annethvert år.

På en skala fra 1 til 5 fikk komponenten *integritetsbygging* en score på 4,0 i modenhetsvurderingen, dvs. «Forankret, etterlevd og integrert i arbeidsprosesser». På bakgrunn av dette vurderes effekten av integritetsprogrammet og arbeidet med holdninger, etikk og ledelse i sin helhet som positiv. Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende.

Viktige aktiviteter i tilknytning til integritetsprogrammet er:

- å ha integritet som tema på allmøter
- å gjennomføre dilemmatrening hvor deltakerne drøfter relevante og konkrete etiske problemstillinger og dilemmaer

- å videreutvikle etatens antikorrupsjonsprogram
- å teste kandidaters holdninger og evne til etisk refleksjon i rekrutteringsprosessen og inkludere spørsmål knyttet til kjerneverdier i medarbeidersamtalen
- å gi nyansatte en velkomstpakke før oppstart som også inneholder informasjon om integritetsprogrammet
- å delta i samarbeidsforum med industrien vedrørende integritet

4.4 LEVERANDØR- OPPFØLGING

Vi har godt implementerte rutine- og prosedyrebeskrivelser for hvordan kontrakter skal følges opp i styringssystemet. Vi har et lavt antall tvistesaker som følge av tett leverandøroppfølging på alle nivåer der vi søker å finne gode og hensiktsmessige løsninger og samtidig ivareta statens interesser.

I 2022 har det vært arbeidet med å implementere nytt system for virksomhetens oppfølging av leverandørers ivaretagelse av hensynet til miljø, arbeids- og sosiale

forhold og anti-korrupsjon. Årlig gjennomføres stedlige kontroller hos noen av våre leverandører og deres underleverandører på bakgrunn av risikovurderinger.

4.5 RIKSREVISJONEN

I 2021 fikk vi en ren revisjonsberetning. Riksrevisjonen konkluderte med forbehold om etterlevelse av administrative regelverk. Forbeholdet ble tatt som følge av at Forsvarsmateriell i 2021 anskaffet varer og tjenester knyttet til en rammeavtale som Forsvaret forvalter, hvor beløp på den totale rammen er overskredet. Vi arbeider kontinuerlig for å sikre kvalitet i regnskapet, og målsetningen er en ren revisjonsberetning også i 2022. Det er god og løpende dialog med Riksrevisjonen. Vi viser til øvrig omtale i del VI Årsregnskap.

Riksrevisjonen leverte en forvaltningsrevisjon av Forsvarets informasjonssystemer for kommunikasjon og informasjonsutveksling i operasjoner til Stortinget i oktober. Vi fikk sterk kritikk og tok initiativ til en felles tiltaksplan i sektoren for å utbedre kritikkpunktene. Tiltaksplanen følges opp regelmessig av ledelsen.

4

I 2022 påbegynte Riksrevisjonen en forvaltningsrevisjon om materiellanskaffelser i forsvarssektoren og to etterlevelsesrevisjoner, hhv. om levetidskostnadsanalyser for F-35 og rammeavtaler og sikkerhetsanskaffelser i forsvarssektoren.

4.6 OVERORDNET VURDERING AV MODENHETEN I STYRINGS- OG KONTROLLPROSESSENE

Forsvarssektorens modell for å vurdere modenhetsnivået i styrings- og kontrollprosessene gir grunnlag for kontinuerlig forbedring av disse prosessene. Modellen danner også grunnlag for erklæringen om modenhet i styringen i denne delen av årsrapporten. Hovedområder som måles, er «hensikt», «engasjement og forpliktelse», «dyktighet og evne» og «ledelsesoppfølging og læring». Modenheten bedømmes etter følgende skala: «kontinuerlig forbedring» (høyeste nivå), «etterlevd», «formalisert», «fragmentert» og «uformell» (laveste nivå).

På bakgrunn av etatens egen modenhetsvurdering og vår internrevisjons egen vurdering, skriver de i sin overordnede

uttalelse: «Samla sett vert modenheitsnivået på Forsvarsmateriell si styring og kontroll vurdert til å vere formalisert, med fleire element på veg mot etterlevd, som i 2021. Trenden over fleire år er positiv.»

4.7 VARSLINGSKANAL

Vi legger til rette for at interne og eksterne aktører kan varsle om mulige kritikkverdige forhold. Informasjon om fremgangsmåte for varsling finnes på internett- og intranett-sidene våre. Mottatte varsler følges opp løpende.

I 2022 mottok vi seks henvendelser til varslingskanalen og to i linjen. Én sak gjaldt en annen etat og er overført dit. Tre ble avsluttet etter en innledende vurdering, og tre saker ble avsluttet etter gjennomført undersøkelse.

Etatens ansvar for å tilrettelegge for håndtering og saksbehandling av varsler er ivaretatt gjennom en leveranseavtale med Forsvarsdepartementets internrevisjon. Etaten behandler alle varslings saker etter «Retningslinjer for varsling i forsvarssektoren».

”

Samla sett vert modenheitsnivået på Forsvarsmateriell si styring og kontroll vurdert til å vere formalisert, med fleire element på veg mot etterlevd, som i 2021. Trenden over fleire år er positiv.

”

4.8 FELLESFØRINGER I TILDELINGSBREVET

Bruk av konsulenttenester

Bruk av konsulenttenester er redegjort for i note 5 til årsregnskapet. Hoveddelen består av konsulenttenester i forbindelse med gjennomføring av investeringsprosjekter. Denne vil variere med antall prosjekter, kompleksitet og hvor i prosjektløpet disse prosjektene er.

Tilgangen på arbeidskraft innenfor enkelte fagområder som krever spesialkompetanse, er ofte begrenset, og prosjektene må leie inn konsulenter for å få dekket behovet for spesialkompetanse. Det er for eksempel utfordrende å rekruttere og beholde IT-systemarkitekter, vi har derfor ofte ikke annen mulighet enn å leie inn slik nødvendig kompetanse.

Vi kartlegger konsulentbruken for å identifisere områder som der vi kan redusere innleie. Innenfor enkelte områder, for eksempel bærekraft, kommunikasjon og forebyggende sikkerhet er det opprettet egne fagmiljøer for i størst mulig grad å unngå konsulentbruk.

Innenfor kommunikasjon har vi ansatt personell som jobber med vår eksterne profil, og vi har redusert behovet for designstøtte. Vi designer og publiserer selv våre eksterne rapporter digitalt.

Læringer

Vi har hatt en lærling i deler av 2022, men vedkommende sluttet i løpet av året. Vi har gjennomført prosesser for å avdekke områder hvor vi kan ta inn lærlinger og meldt inn behov for to lærlinger neste periode.

To F-35 kampfly og Sjøforsvarets fregatt, KNM Otto Sverdrup

5

VURDERING AV
FREMTIDSUTSIKTER

Tildelingsbrevet for 2023 og gjeldende langtidsplan legger opp til en større forsvarsstruktur realisert gjennom en betydelig vekst i materiellinvesteringer de kommende årene. Samtidig som store prosjekter som nye ubåter, maritime overvåkingsfly, nye kampfly og ny helikopterkapasitet gjennomføres, skal det anskaffes store systemer som radarer for luftromsovervåkning, artilleriskyts, bærbart luftvern-system, artillerilokaliseringsradarer og stridsvogner. Utover dette kommer et stort antall små og mellomstore prosjekter, samt gjenanskaffelser av donert materiell. Det forventes at den nye langtidsplanen som Stortinget skal behandle i 2024 vil videreføre og styrke også moderniseringen av materiellet til Forsvaret.

For materiellporteføljen innebærer dette økt systembredde og volum, samtidig som Forsvaret øker bruksintensiteten og sine krav til materielltilgjengelighet. Flere nye og avanserte systemer skal settes i drift samtidig som eldre materiell skal videreføres frem til det utrangeres. Eldre materiell må oppgraderes for å holde tritt med teknologitviklingen. Forsvaret vil fortsette å utrangere materiellsystemer og det forventes at flere store materiellsystemer skal avhendes. Disse kommer i tillegg til de pågående avhendingsaktivitetene knyttet til blant annet

F-16 kampfly, P-3 Orion overvåkingsfly, Sea King redningshelikoptre og Nordkapp-klasse kystvaktfartøyer.

For Forsvarsmateriell innebærer dette oppgavevekst innenfor hovedprosessene frem-skaffe, forvalte og utfase og økt behov for en tett samhandling med Forsvaret, industrien og andre samarbeidspartnere.

I tillegg til oppgaveveksten medfører den raske teknologitviklingen, økt sårbarhet og nye krav til materiellet, at Forsvarsmateriell må fortsette å utvikle sin kompetanse. Forsvarsmateriell gjennomførte i 2022 en analyse av sentrale trender som vil påvirke vår virksomhet de nærmeste årene; 'Utvikling av evnen til å utruste Forsvaret med relevant og tidsriktig materiell'. Denne rapporten ble overlevert til Forsvarskommisjonen i august 2022. Rapporten beskriver fem sentrale trender.

5

**TEKNOLOGISK EVOLUSJON
MER ENN DISRUPSJON.**

Til tross for en stadig raskere teknologiutvikling er forsvarsmarkedet fortsatt dominert av langsiktig, gradvis evolusjon, og da særlig innen de større hovedsystemer. Materiell blir sjelden irrelevant utelukkende på grunn av teknologisk utvikling, i stedet domineres markedet av utvikling og introduksjon av stadig mer avanserte versjoner av eksisterende materiell der nytt materiell supplerer eksisterende kapasiteter. På litt lengre sikt kan en likevel ikke utelukke at nye teknologi vil erstatte andre systemer fullt ut.

TREND 1

**NYTT MATERIELL BYGGES FOR
KONTINUERLIG VIDEREUTVIKLING
OG JEVLIGE OPPGRADERINGER.**

Materiell vil i økende grad utvikles kontinuerlig og ikke med en til to omfattende oppgraderinger under levetiden slik det tradisjonelt har vært.

TREND 2

**STØRRE UTBREDELSE AV TEKNOLOGI
PÅ ALLE NIVÅER.**

Høyteknologisk materiell blir stadig mer utbredt. Dette inkluderer både enkeltstående og gjerne bærbare systemer, samt del-systemer på større plattformer. Mer og mer av materiellet blir sammenkoblet og IKT blir en integrert del av nesten alt materiell. I tillegg til å øke effekten av hver enkelt avdeling fører denne trenden til bedre samhandling og informasjonsutveksling mellom avdelingene.

TREND 3

**ØKT SÅRBARHET I FORSYNINGS-
KJEDENE OG STOR VEKST I
ETTERSPØRSELEN.**

Sammenlignet med situasjonen under den kalde krigen er den internasjonale forsvarsindustrien vesentlig redusert og optimalisert og det har gitt mer sårbare forsyningskjeder. Som en følge av krigen i Ukraina har etterspørselen etter forsvarsprodukter gått opp og leveringstiden på mange råmaterialer og komponenter har økt.

TREND 4

**BÆREKRAFTSHENSYN I UTVIKLINGEN
AV MILITÆRT MATERIELL.**

Sektoren og forsvarsindustrien må bidra til å realisere FN's bærekraftsmål. FN beskriver i egne plandokumenter at uten fred vil vi ikke få en bærekraftig utvikling, og uten bærekraftig utvikling vil vi ikke få fred. Norge har et stort ansvar for å bidra til oppnåelsen av FNs bærekraftsmål innen 2030. Dette gjenspeiles i føringer fra Forsvarsdepartementet. Forsvarsmateriell skal bidra ved å innlemme bærekraftsmålene i planlegging og styring av vår virksomhet, og stille krav som ivaretar bærekraft når vi anskaffer materiell.

TREND 5

I lys av trendene identifiserte vi følgende fem forbedringsområder som vil bidra til å styrke sektorens evne til å anskaffe sikkert, tilgjengelig og relevant materiell:

- Forbedre evnen til kontinuerlig videreutvikling av materiellet
- Styrke bærekraftsperspektivet
- Mer differensierte anskaffelser
- Videreutvikle samarbeidet i sektoren, med leverandører og allierte
- Videreutvikle kompetanse og prosesser

I årene fremover må vi utvikle etaten i takt med de nye rammebetingelsene. Vi må i økende grad innlemme ny teknologi, innovasjon og prosessforbedringer samt bærekraft i hele vår virksomhet. Modernisering og effektivisering, god IKT-infrastruktur og stort digitaliseringstempo skal være høyt prioritert og fortsatt satsingsområde fremover. Dette vil være viktige tiltak og en forutsetning for å håndtere samtidighetsutfordringer og for å redusere risiko for ubalanse mellom oppdrag og finansiering

Gjennom forskning og utvikling tas det frem kunnskap til støtte for tiltak innenfor investering, drift og forvaltning som Forsvaret og Forsvarsmateriell gjennomfører for at materiell skal forbli relevant og sikkert over levetiden. En viktig forutsetning er at forsknings- og utviklingsarbeidet blir anvendt i etatene. Fremover skal samarbeidet med Forsvarets forskningsinstitutt og andre forskningsmiljøer utvikles videre for å bedre utnyttelsen av forskningskunnskapen.

Eventuelle endringer i vårt kapasitetsbehov søkes primært ivaretatt gjennom ytterligere effektiviserings- og forbedringstiltak og gjennom økt samarbeid med andre aktører fra både militær og sivil side, samt tilpasning av kompetanseressurser.

5.1

RESULTATMÅL 1:**FREMSKAFFELSE AV MATERIELL OG TJENESTER
TIL AVTALT TID, KOSTNAD OG YTELSE**

Vår ambisjon er å anskaffe og innfase materiell raskere og mer effektivt og vi arbeider med å forenkle, prioritere og effektivisere investeringsområdet. For å møte den økte ambisjonen i investeringsplanen styrker vi vår kompetanse og gjennomføringsevne over de neste to årene. Fra 2023 planlegges det med en styrking av investeringsområdet for å øke tempoet for produksjon av beslutningsdokumenter og gjennomføring av prosjekter.

Innenfor modernisering og effektivisering har vi arbeidet med utredninger av områdene anskaffelser og investeringer. For å få større effekt av effektiviseringsarbeidet mener vi at det er et stort potensial blant annet gjennom å differensiere anskaffelser. Differensierte anskaffelser innebærer anledning til å ha ulike dokumentasjonskrav, tidsrammer og beslutningsnivå. Dette vil gi sektoren større mulighet til å ivareta behovet for kontinuerlige oppgraderinger og til å utnytte potensialet som ligger i leveranser fra små- og mellomstore bedrifter.

Vi skal planlegge og gjennomføre materiellprosjekter i tråd med sektorens prosjektmodell PRINSIX og retningslinjer gitt av Forsvarsdepartementet. Vi vil rådgi og bruke vår kompetanse og prosesser for å utnytte mulighetene for raskere prosjektgjennomføring, herunder utløse opsjoner

og /eller redusere omfanget av eller gjenbruke dokumentasjon der vi skal anskaffe «mer av det samme». For å øke fremtidig leveransekapasitet i henhold til ambisjoner i langtidsplanen og bidra til tidsriktige leveranser vil vi arbeide med å etablere strategiske samarbeidsavtaler med industrien, og vi vil styrke samarbeidet med internasjonale partnere.

Den geopolitiske situasjonen forventes også fremover å skape utfordringer i leverandørmarkedet. Vi følger opp leverandørene i alle faser av materiellets levetid i tråd med rutine- og prosedyrebeskrivelser, slik at materialet er sikkert og tilgjengeliggjort for bruk. Vi skal fortsette arbeidet med strategisk samarbeid med forsvarsindustrien, internasjonale partnere, andre statlige virksomheter og øvrig næringsliv for å utnytte de samlede tilgjengelige ressursene bedre og mer fleksibelt. Det skal i større grad anskaffes kommersielt tilgjengelige varer og løsninger som er kostnadseffektive i et livssyklusperspektiv.

Vi gir råd til både Forsvarsdepartementet og Forsvaret i alle fasene i investeringsprosessen. Vi gir også råd knyttet til materiell-samarbeid, inkludert internasjonalt materiell-samarbeid, industrisamarbeid, industri-sikkerhet og ivaretagelse av sensitiv norsk-utviklet forsvarsteknologi.

Internasjonalt materiellsamarbeid og industrisamarbeid

Gjennom vår samlede kompetanse innenfor prosjektledelse, teknologi og økonomi og vår juridiske, merkantile og markedsmessige kunnskap er vi en faglig rådgiver og bistår med operasjonalisering av nasjonal forsvarsindustriell strategi – Meld. St. 17 (2020–2021). Et sentralt element her er å sikre god informasjonsutveksling mellom forsvarssektoren og norsk forsvarsindustri. Vi skal være en krevende kunde og sørge for at industrien utvikler og produserer kosteffektive løsninger som tilfredsstiller sektorens behov. Dette skal bidra til at løsningene har potensial til å lykkes på det internasjonale markedet. Vi vil bistå Forsvarsdepartementet med å ivareta norske sikkerhetsinteresser, blant annet gjennom industrisamarbeidsavtaler og beskyttelse av norsk utviklet forsvarsteknologi. Dette bidrar til å sikre norsk forsvarsindustri adgang til markeder som ellers er utilgjengelige, og opprettholder industriens rolle som en viktig bidragsyter til norsk sikkerhet og beredskap.

Vi arbeider for å sikre at små og mellomstore bedrifter lettere kan utnytte de muligheter som ligger i vår portefølje, slik som industrisamarbeid, vi vil bidra med kompetansebygging og informasjonsdeling som vil gjøre det lettere for industrien å sette seg inn i anskaffelsesprosessen.

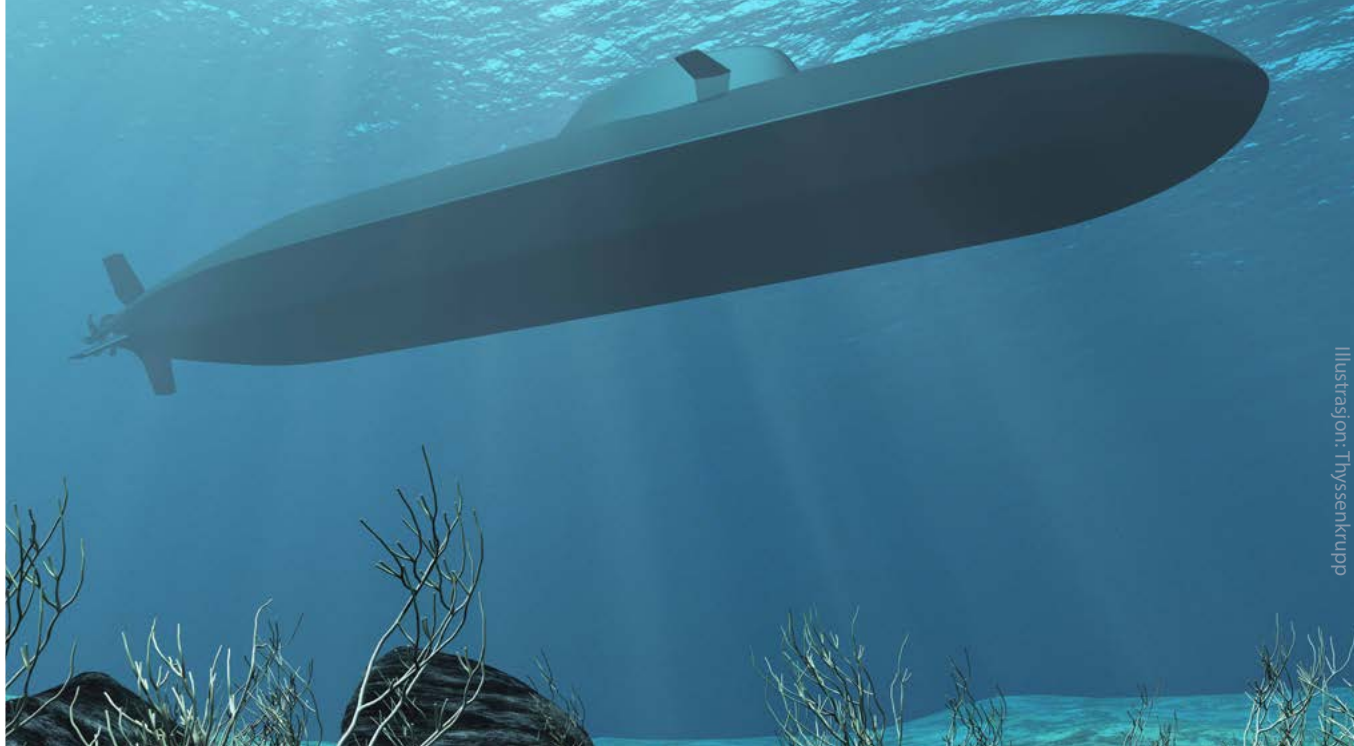
Ved alle anskaffelser vurderes mulighetene for bilateralt eller flernasjonalt samarbeid med andre nasjoner. Stramme økonomiske rammer, prisvekst på militært materiell og felles sikkerhetsutfordringer gjør det naturlig å styrke det flernasjonale forsvarssamarbeidet innenfor både anskaffelser og drift. Gitt riktige rammebetingelser og enighet om krav og tidslinjer for anskaffelsen kan flernasjonalt samarbeid bidra til besparelser for partene. Som eksempler anskaffes ubåter i samarbeid med Tyskland, anskaffelse og videreutvikling av F35 med partnere, anskaffelse av uniformer gjennom det nordiske samarbeidet NORDEFECO og lastevogner sammen med Sverige. Vi er i tillegg opptatt av samarbeid med USA på bakgrunn av blant annet anskaffelsen av Naval Strike Missile (NSM), som leveres av Kongsberg Defence & Aerospace, og vi anser det som naturlig å utvikle det bilaterale samarbeidet videre for å sikre synergier knyttet til teknologiutviklingen.

Norges inntreden i det europeiske forsvarsfondet innebærer en satsing på europeisk industrielt samarbeid. Vi støtter Forsvarsdepartementet med kompetanse og koordinering med partnere og industri for å sikre at norske interesser ivaretas.

5

Illustrasjon av de nye ubåtene som anskaffes i samarbeid med Tyskland.

R1

Illustrasjon: ThyssenKrupp

Nordisk samarbeid representerer en mulighet for Norge til å finne synergier og besparelser knyttet til anskaffelse og understøttelse. Uniformsprosjektet (NCU) har vist at det er mulig å hente ut stordriftsfordeler i Norden. Vi vil arbeide for å utvikle den fellesnordiske

prosessen for identifisering av felles prosjekter; dette både med tanke på flere anskaffelsesprosjekter, og samarbeid knyttet til drift og vedlikehold.

5.2

RESULTATMÅL 2:

EFFEKTIV EIERSKAPS- OG MATERIELLFORVALTNING

Vår ambisjon er å forenkle, standardisere og forbedre utøvelsen av eierskapsforvaltningen. Dette for at nytt materiell raskest mulig innføres i Forsvaret, at materiellets egenskaper opprettholdes og forbedres over levetiden og at materiellet blir avhendet på en totaløkonomisk gunstigst måte for staten når Forsvaret ikke lengre har behov for det.

Vi skal forbedre evnen til å gi tidsriktige materiellfaglige råd til Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Dette er råd som blant annet omfatter forsvarsmarkedet, utfasing av materiell, tiltak for å opprettholde og forbedre materiellets egenskaper og tiltak knyttet til hvordan materiellporteføljen forvaltes og driftes så effektivt som mulig. Dette inkluderer også støtte til Forsvarsdepartementets og Forsvarets bistand til Ukraina.

Det er gjort en rekke forbedringer innenfor etatens hovedprosesser for å legge til rette for en mer effektiv materielldrift i Forsvaret. De siste årene er det gitt høy prioritet til å overføre den digitale understøttelsen av materiellsystemene til ERP-systemet SAP. En felles understøttelse i SAP gir et felles rammeverk for den videre digitaliseringen av eierskapsforvaltningen i Forsvarsmateriell, samt vedlikeholds- og forsyningsprosessene i Forsvaret. Digitaliseringen innenfor logistikkområdet må videreføres og kan nå rettes bedre inn mot optimalisering av vedlikehold

og forsyninger i Forsvaret. Dette vil også kreve en økt satsning innenfor materiell-data. I tillegg innføres et avvikssystem for å kunne adressere disse på en mer systematisk måte.

Vi skal arbeide for å differensiere utøvelsen av eierskapsforvaltningen slik at den er bedre tilpasset materiellets kompleksitet og egenart. Dette skal skje gjennom blant annet forenklinger av regelverk og en mer tilpasset oppfølging av selve materiellet som Forsvaret disponerer. Med økende teknologisk kompleksitet i materiellporteføljen og behov for løpende oppgraderinger må etatens kompetanse videreutvikles.

Området bærekraft skal inngå som en integrert del av eierskapsforvaltningen. Spesielt viktig i perioden er å videreutvikle utfaseprosessen, og i samarbeid med øvrige etater i sektoren etablere systemer for ombruk, gjenbruk og reparasjon av ulike materiellkategorier. Grønn omstilling krever digitalisering, blant annet for å sikre at vi har god oversikt over materiellet vi har og eksempelvis hvilke stoffer det inneholder. Derfor skal behov knyttet til klima- og miljø være en del av videreutvikling av SAP.

Implementering av NATO-standarder i materiellforvaltningen videreføres for å medvirke til økt interoperabilitet i alliansen og styrket kollektiv forsvarsevne. Gjennom

Soldatutstyr

CV90

Fregatt

eierskaps- og materiellforvaltningen utvikles og innarbeides samarbeidsløsninger med nære allierte for forvaltning, drift og nyan-skaffelser. Dette samarbeidet foregår både bilateralt og multilateralt. Dette legger til rette for at utviklingen av forvaltningen i økende grad kan tilpasses felles kravsett blant allierte med eventuelle tilpasninger til norske forhold, og at sektoren ut fra hel-hetlige vurderinger velger strategisk samar-beid med industrien for å støtte forvaltning og materielldrift.

På IKT-området skal det foretas omfattende oppgradering for å forbedre informasjons-sikkerheten og kapasiteten til informasjons-innhenting, -utveksling og -bearbeiding, jamfør sektorens oppfølging av riksrevi-sjonens undersøkelse av Forsvarets infor-masjonssystemer. Det skal legges økt vekt på variantbegrensning. Forbedringene vil omfatte tiltak for å utvikle eierskapsfor-valtningen og styrke samhandlingen med Forsvaret og med industrien.

For 2023 prioriteres å gjennomføre salg av F-16, P-3, Nordkapp-klassen og DA-20 flyene. Arbeidet med å overta ansvaret for fysisk lagring av utrangert materiell videre-føres. Målet er at vi i all hovedsak selv eller i samarbeid med andre forestår lagringen. Vi vil støtte Forsvarets avvikling av Andøya, Bodø og Kjevik.

Foto: Forsvaret

5.3

RESULTATMÅL 3:

ET BEREDSKAPSKLART FORSVARSMATERIELL

Den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen og nye utfordringer medfører økt viktighet av at Forsvarsmateriell har en tilstrekkelig beredskap. Utviklingen medfører nye krav til etatens beredskap for at vi skal kunne understøtte Forsvarets operative evne og også kunne håndtere uønskede og alvorlige hendelser.

Ambisjonene for planperioden er:

- Vårt beredskapsplanverk skal være oppdatert og øvet slik at det legger til rette for å ivareta våre oppgaver, vårt personell og våre materielle verdier i hele krisespennet.
- Beredskapsdimensjonen skal være systematisk innarbeidet i fremskaffelses- og forvaltningsprosessen.
- Vi skal følge opp regjeringens støtte til Ukraina.
- Vi skal være i stand til å støtte Forsvarets operasjoner i hele krisespekteret, herunder delta i relevante beredskapsøvelser i tråd med sektorens behov.

- På oppdrag skal vi støtte forsvarssektorens og sivile myndigheters arbeid innenfor sikkerhet med vekt på beskyttelse og sikring av materiell.
- På oppdrag skal vi støtte Forsvaret og øvrige etater i arbeidet med å lage en helhetlig oversikt over status for beskyttelsestiltak samt implementere og/eller bidra til å implementere tiltak for deres skjermingsverdige objekter.
- Vi skal utvikle operativt planverk som operasjonaliserer oppdrag gitt i Forsvarets planverk, i samarbeid med Forsvaret.
- Vi skal utvikle eget underliggende planverk og handlingskort som ivaretar oppdrag gitt i Beredskapssystem.
- Vi skal videreutvikle en plan for øving og trening i etaten.

TILLEGG TIL ÅRSRAPPORT

BÆREKRAFTSRAPPORT 2022

Vi skal utruste Forsvaret med relevant og tidsriktig materiell, og bærekraft skal være en integrert del av vår virksomhet. Vi skal sørge for gode og trygge arbeidsvilkår for våre ansatte innen likestilling, mangfold og inkludering. Vi skal ha god styring med økonomiske ressursene vi forvalter, og jobbe aktivt for å redusere vår negative klima- og miljøpåvirkning.

Denne rapporten beskriver hvordan vi i 2022 har jobbet med å redusere vår negative klima- og miljøpåvirkning, videreutvikle en trygg og god arbeidsplass samt integrere bærekraft i kravstillingen til og oppfølgingen av våre leverandører. Under hvert kapittel i rapporten viser vi til hvilke av FNs bærekraftsmål som er mest relevante, og våre viktigste bidrag til oppnåelsen av disse i 2022. Avslutningsvis skisserer vi veien videre for bærekraftsarbeidet.

Forsvarsmateriell øker sin bærekraftsprestasjon

Vi vedtok i 2022 en bærekraftspolicy for etaten. Policyen omfatter alle tre dimensjonene ved bærekraft, og gir retning for en mer bærekraftig virksomhet og hvordan vi skal bruke vår markedsrett til å skape endring. Sammen med vår arbeidsmiljøpolicy og vårt integritetsprogram utgjør

bærekraftspolicyen etatens hovedforpliktelser innenfor bærekraft. Policyen følges opp i 2023 med konkrete tiltak.

Det ble i 2022 etablert en intern arbeidsgruppe for å understøtte bærekraftsarbeidet. Hensikten med arbeidsgruppen er å sikre tverrfaglig samarbeid for å integrere og følge opp bærekraftsmålene. I tillegg er gruppen en viktig arena for kunnskapsutveksling og kompetansedeling.

Vårt bærekraftssamarbeid med forsvars- og sikkerhetsindustrien, gjennom Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSi), ble i 2022 styrket. Samarbeidet adresserer blant annet bedre ivaretagelse av klima og miljø og av sosiale og økonomiske forhold knyttet til utvikling og produksjon av materiell. Et slikt samarbeid er av stor betydning.

Innenfor kompetanseheving ble det igangsatt revisjon og forbedring av kurs- og opplæringsmateriell innenfor bærekraft for forsvarssektorens prosjektmodell for investeringer. Dette blir et viktig verktøy i tiden fremover for å kunne gjennomføre bærekraftige investeringer. Bærekraft er et fast innslagspunkt i opplæringen av våre nyansatte.

Vi jobber aktivt for å redusere vår negative klima- og miljøpåvirkning

Forsvarssektorens klima- og miljøstrategi ble signert av alle etatsjefene i september 2022 og følges opp på sektornivå. Klima- og miljøpåvirkning fra den daglige driften av etaten stammer fra blant annet energiforbruk, vannforbruk og avfall fra våre lokasjoner samt transport og reiser for våre ansatte. Vi har i 2022 arbeidet videre med utviklingen av vårt miljøledelsessystem for kontinuerlig å redusere klima- og miljøavtrykket som driften av etaten medfører.

Høsten 2022 satte Forsvarsdepartementet som mål at energiforbruket innen eiendom, bygg og anlegg i sektoren skal reduseres med minst ti prosent innen 2024. For å bidra til måloppnåelse har vi i samarbeid med Forsvarsbygg iverksatt energireduserende tiltak som senkning av innetemperatur og utrulling av en holdningskampanje med råd til hvordan hver enkelt kan bidra til å redusere sitt energiforbruk på arbeidsplassen.

Hovedtyngden av etatens negative klima- og miljøpåvirkning er indirekte, og kommer fra materiell og tjenester som vi fremskaffer,

forvalter og utfaser. Vi jobber med å videreutvikle kompetanse og verktøy for å kunne stille gode klima- og miljøkrav til materiellet og tjenestene vi anskaffer. Herunder ligger blant annet krav til at materiellet skal være designet for å kunne gjenbrukes og resirkuleres, slik at vi bidrar til overgangen fra en lineær- til en sirkulær økonomi.

Et eksempel hvor sirkulærøkonomi har vært er prioritert er prosjektet for anskaffelse av Tung Taktisk Bro, der vi planlegger å gjenbruke 100 containere som tidligere er blitt brukt til brosystemet BAILEY. Ved å gjenbruke containere fra tidligere brosystem oppnår vi en betydelig klima- og miljøgevinst ved at vi ikke trenger å avhende gamle containere, men også ved å unngå negativ klima- og miljøpåvirkning i forbindelse med produksjon og fremskaffelse av nye. For å redusere CO₂-utslippet fra forsvarssektorens aktiviteter, skal våre anskaffelser bidra til energieffektivisering. Et eksempel hvor dette er gjort, er i fremskaffelsen av tre nye kystvaktfartøy i Jan Mayen-klassen. Fartøyene bygges etter DNVs strengeste miljø- og utslippskrav, inkludert fremtidige utslippskrav som er varslet innført. Teknologivalgene på de nye kystvaktfartøyene vektlegger klima- og miljøorienterte løsninger

innenfor det mulighetsrommet som fartøyenes oppgaver, operasjonsmønster og operasjonsområde tillater. Det er blant annet gjennomført analyser av livssyklus kostnader som en del av beslutningsgrunnlaget. På bakgrunn av analysene er skroget designet slik at energimotstanden er vesentlig redusert, noe som medfører redusert drivstofforbruk og dermed reduserte kostnader og mindre klima- og miljøavtrykk.

Samarbeidet med de øvrige etatene i forsvarssektoren ble styrket i 2022 gjennom opprettelsen av et kompetansenettverk for klima og miljø. Vi deltar aktivt i nettverket og leder to av fem kompetansegrupper, Miljøpåvirkning og giftfritt miljø og Sirkulærøkonomi og bærekraftige anskaffelser. Kompetansenettverket har deltatt aktivt i utarbeidelsen av en handlingsplan for oppfølging av strategien som ble besluttet av etatssjefene i februar 2023.

EKSEMPLER PÅ TILTAK

Klima- og miljøpåvirkning fra den daglige driften av etaten stammer fra blant annet energiforbruk, vannforbruk og avfall fra våre lokasjoner samt transport og reiser for våre ansatte.

Forsvarsdepartementet som mål at energiforbruket innen eiendom, bygg og anlegg i sektoren skal reduseres med minst ti prosent innen 2024.

Anskaffelsen av Tung Taktisk Bro, der vi planlegger å gjenbruke 100 containere som tidligere er blitt brukt til brosystemet BAILEY.

Fremskaffelsen av tre nye kystvaktfartøy i Jan Mayen-klassen. Fartøyene bygges etter DNVs strengeste miljø- og utslippskrav, inkludert fremtidige utslippskrav som er varslet innført.

Vi stiller krav til våre leverandører

Vår anskaffelsesvirksomhet innebærer omfattende leverandørkjeder med risiko knyttet til blant annet korrupsjon, brudd på menneskerettigheter, dårlige arbeidsforhold og negativ påvirkning på klima og miljø. Vi skal sørge for gode arbeidsvilkår, forsvarlig økonomistyring og et godt klima- og miljøarbeid hos våre leverandører.

I 2022 har vi videreutviklet rutiner for å følge opp våre leverandører og deres etterlevelse av krav til bærekraft. I tråd med disse rutinene er det gjennomført stedlige kontroller hos utvalgte leverandører og underleverandører.

Forsvarsmateriell som en attraktiv arbeidsplass

Våre ansatte er vår viktigste ressurs for å nå bærekraftsmålene. Vi jobber aktivt for et godt, trygt og utviklende arbeidsmiljø der alle ansatte verdsettes likt. Vår visjon for arbeidsmiljø er «sammen for et helsefremmende arbeidsmiljø.» Dette innebærer blant annet at vi skal ha en trygg og helse-

fremmende arbeidsplass hvor vi jobber for å forebygge arbeidsrelatert sykdom, nedsatt helse og skade. Dette skal vi oppnå gjennom målrettede tiltak som beskrevet i vår HMS-handlingsplan.

I 2022 utarbeidet vi en handlingsplan for forebygging av mobbing og trakassering. Denne omfatter blant annet krav om opplæring i nulltoleranse, varslingsrutiner og konflikthåndtering for ansatte og ledere.

Vi legger til rette for fleksible arbeidsløsninger, og har en ordning der det kan inngås en fast avtale om inntil to dager hjemmekontor i uken. Hjemmekontor kan også avtales sporadisk uten at det er inngått en fast avtale.

Arbeidet med kompetanseutvikling har vært sentralt i 2022. Vår interne stipendordning for utvikling samt etter- og videreutdanning av egne ansatte bidrar til motiverte og kompetente ansatte. Vi har de siste årene hatt lærlingplass, og det er tatt initiativ for å tilby lærlingplass i 2023.

Dyktige ledere er en viktig innsatsfaktor for at vi skal kunne levere på vårt oppdrag. Derfor prioriterer vi ledelse og har utviklet lederutvikling- og opplæringstiltak som har vært gjennomført i 2022 og vil videreføres og utvikles i langtidsperioden.

Fremtidsutsikter

Innsatsen for å bidra til å realisere bærekraftsmålene må økes i årene fremover. Oppfølging av tiltak i sektorens handlingsplan for klima- og miljø er høyt prioritert for 2023. I tillegg skal vi fortsette arbeidet med å utvikle vårt miljøledelsessystem for å sikre kontinuerlig reduksjon av vårt totale negative klima- og miljøavtrykk.

I samarbeid med Forsvarsdepartementet og øvrige etater i sektoren skal det etableres og settes ambisiøse mål for de øvrige dimensjonene ved bærekraft. Arbeidet vil sette retning for hvordan sektoren skal jobbe målrettet med FNs bærekraftsmål. Som en del av det systematiske arbeidet vil det også bli etablert måleparametere for bærekraft for å forbedre vår bærekraftsprestasjon.

Samarbeidet med industrien skal videreutvikles for å oppnå gjensidig forståelse for muligheter knyttet til å redusere klima- og miljøavtrykket under utvikling, produksjon, bruk og avhending av materiell. Videreutvikling av relevant kravstilling som stimulerer industrien til et grønt skifte vil være viktig. Vi skal fortsette å utfordre våre leverandører til å ta bærekraftige valg og jobbe kontinuerlig for å utnytte ressursene mer effektivt.

Samarbeid sikrer at forsvarssektoren og forsvarsindustrien er oppdatert på kommende krav i klima- og miljøregelverk, at vi effektivt løser nye utfordringer, og at vi raskere øker vår bærekraftsprestasjon. Vi skal fortsette å delta i de samarbeidene som allerede er etablert, både internt i forsvarssektoren, med industrien og internasjonalt gjennom blant annet NATO, Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO) og European Defence Agency (EDA).

Mangfold, likestilling og inkludering er en viktig del av vårt arbeid innenfor bærekraft, og vi er stolte av å ha ansatte med mange ulike bakgrunner som hver dag jobber sammen og deler kunnskap. Vi skal også i tiden fremover jobbe for å øke mangfoldet og forebygge mobbing og trakassering, og for at vi skal være en attraktiv arbeidsplass som tar vare på sine ansatte.

LIKESTILLING, MANGFOLD OG INKLUDERING

Vi arbeider aktivt for å fremme likestilling og mangfold. Ingen skal oppleve diskriminering på grunnlag av kjønn, etnisitet, nasjonal opprinnelse, språk, religion og livssyn, funksjonsevne, seksuell orientering, omsorgsoppgaver, graviditet, foreldrepermisjon og adopsjon, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk eller alder.

Tilstand for kjønnslikestilling

Flere ulike indikatorer er relevante for å gjøre vurderinger knyttet til tilstanden for kjønnslikestilling i virksomheten. Kjønnsbalanse, gjennomsnittlig årslønn, midlertidige stillinger, ufrivillig deltid og uttak av foreldrepermisjon er viktige mål i denne sammenheng.

Andelen kvinnelige ledere i kategori 2 har økt fra 16 % i 2020 til 31 % i 2022. Lønnsforskjeller i gjennomsnittlig brutto årslønn mellom menn og kvinner er redusert i perioden 2017 til 2022.

Vi har som hovedregel at vi kun benytter heltidsstillinger. I de tilfeller vi har deltidsstillinger er dette i all hovedsak knyttet til tilrettelegginger for den ansatte. Ufrivillig

deltid er derfor ikke en utfordring. Ved utgangen av 2022 har vi 45 midlertidig ansatte hvorav 15 kvinner og 30 menn. I 2022 tok kvinner i snitt ut 24 uker foreldrepermisjon mot 35 uker i 2021. Menn tok i snitt ut 14 uker foreldrepermisjon, mot 16 uker i 2021. Gjennomsnittlige antall uker foreldrepermisjon for menn har økt i perioden 2016-2022. Snitt for årene 2016-2018 var 10,7 uker permisjon for menn, mens i årene 2019-2022 har menn i snitt tatt ut 14,3 uker foreldrepermisjon.

Vårt arbeid for likestilling og mot diskriminering

Forsvarsmateriells verdigrunnlag er forankret i styringssystemet. Kjerneverdiene er integritet, respekt og ansvar, og de skal reflektere hva vi gjør og hvordan vi opptrer overfor hverandre. Mangfold og likestilling inngår som en naturlig del i verdigrunnlaget.

For å nå våre mål og understøtte våre hoved-, styrings- og støtteprosesser er kompetente medarbeidere en avgjørende ressurs. Dette er forankret i målbildet vårt og i direktør Forsvarsmateriell plan.

Vi har som målsetning å være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass som tiltrekker seg de beste, uavhengig av kjønn, legning,

alder og etnisitet, nasjonal opprinnelse, språk, religion og livssyn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk eller alder.

I Forsvarssektorens HR-strategi som også gjelder for Forsvarsmateriell, er hovedmål 2 "riktig kompetanse til rett tid." Dette innebærer blant annet at alle medarbeidere skal bruke og utvikle sitt potensial innenfor sektorens leveransebehov i alle faser av arbeidslivet og at virksomheten har behov for mangfold i både kompetanse og erfaring.

FNs bærekraftsmål 5, likestilling mellom kjønnene handler om å gi begge kjønn like rettigheter og muligheter. Dette arbeider vi med blant annet gjennom å etterstrebe likelønn mellom kvinner og menn.

Våre prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og mot diskriminering

- Vi har en egen handlingsplan for mangfold
- Vi følger statens personellhåndbok som skal bidra til å styrke likestilling, inkludering og mangfold
- Vi har en lønnspolitikk som sikrer likelønn mellom menn og kvinner
- Våre etablerte rutiner for rekruttering sikrer likebehandling av søkere uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, legning og seksuell orientering
- Arbeidet med å arbeide aktivt for å fremme likestilling, mangfold, inkludering og likeverd er inkludert i direktør FMA plan og i vår arbeidsmiljøpolicy
- Vi har null-toleranse for mobbing og trakassering
- Mobbing og trakassering kartlegges gjennom virksomhetens medarbeiderundersøkelse og i MOST-undersøkelse i etat/sector. I virksomhetens styrings-system har vi rutiner og prosedyrer som beskriver hvordan mobbing og trakassering /seksuell trakassering skal håndteres
- Vi har etablert en varslingskanal og et avviksrapporterings- og avvikshåndteringssystem

Slik jobber vi for å sikre likestilling og ikke-diskriminering i praksis

I 2022 har en partssammensatt arbeidsgruppe gjennomført et omfattende arbeid for å undersøke om det finnes risiko for diskriminering eller andre hindre for likestilling i Forsvarsmateriell samt identifisert årsaker til risikoer. Risikovurderingen er gjennomført i samarbeid med hovedverneombudet, representant for de tillitsvalgte og nettverk for kvinner i Forsvarsmateriell. Med utgangspunkt i identifiserte risikoer og årsaksanalysen har arbeidsgruppen utarbeidet en handlingsplan hvor hensikten er å motvirke diskriminering og bidra til økt likestilling og mangfold i Forsvarsmateriell. Tiltakene innebærer blant annet forbedring av våre rekrutteringsrutiner, opplæring i mangfoldsrekruttering, linjelederopplæring og opplæring av ansatte. Tiltakene vil bli iverksatt i løpet av 2023.

For første gang deltok vi i 2022 i en kartlegging av mobbing og trakassering gjennomført av FFI på oppdrag fra Forsvarsdepartementet. Resultatet viste at dette ikke er mer utbredt i Forsvarsmateriell enn i andre sektorer og bransjer. Det er nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe og etablert en handlingsplan for oppfølging av undersøkelsen.

Risikoer for diskriminering og hindre for likestilling

Siste gjennomførte medarbeiderundersøkelse (2021) viser at 76 % opplever at de vanligvis har en passende balanse mellom arbeidsliv og familie/fritid. Ca. 80 % rapporterer at de opplever arbeidsplassen som åpen og inkluderende når det gjelder mangfold. Videre fremkommer det i undersøkelsen at 3,4 % av de som har svart på undersøkelsen rapporterer at de har blitt utsatt for mobbing eller trakassering på arbeidsplassen i løpet av de siste 12 månedene. 1,1 % rapporterer om uønsket seksuell oppmerksomhet.

Gjennom risikovurderingen ble det blant annet identifisert risikoer knyttet til alderssammensetning, kjønn, universell utforming av bygg og kompetanse knyttet til mangfold. Som følge av kartlegging og risikovurdering vil det blant annet jobbes videre med følgende tiltak:

- Mangfold og likestilling som del av opplæringen av linjeleder
- Gjennomføre dilemmatrening i temaer knyttet til likestilling og mangfold
- Videreføre bevisst ordbruk i stillingsutlysninger

Medarbeidere i Forsvarsmateriell består av både militære og sivile ansatte med bred sammensatt bakgrunn.

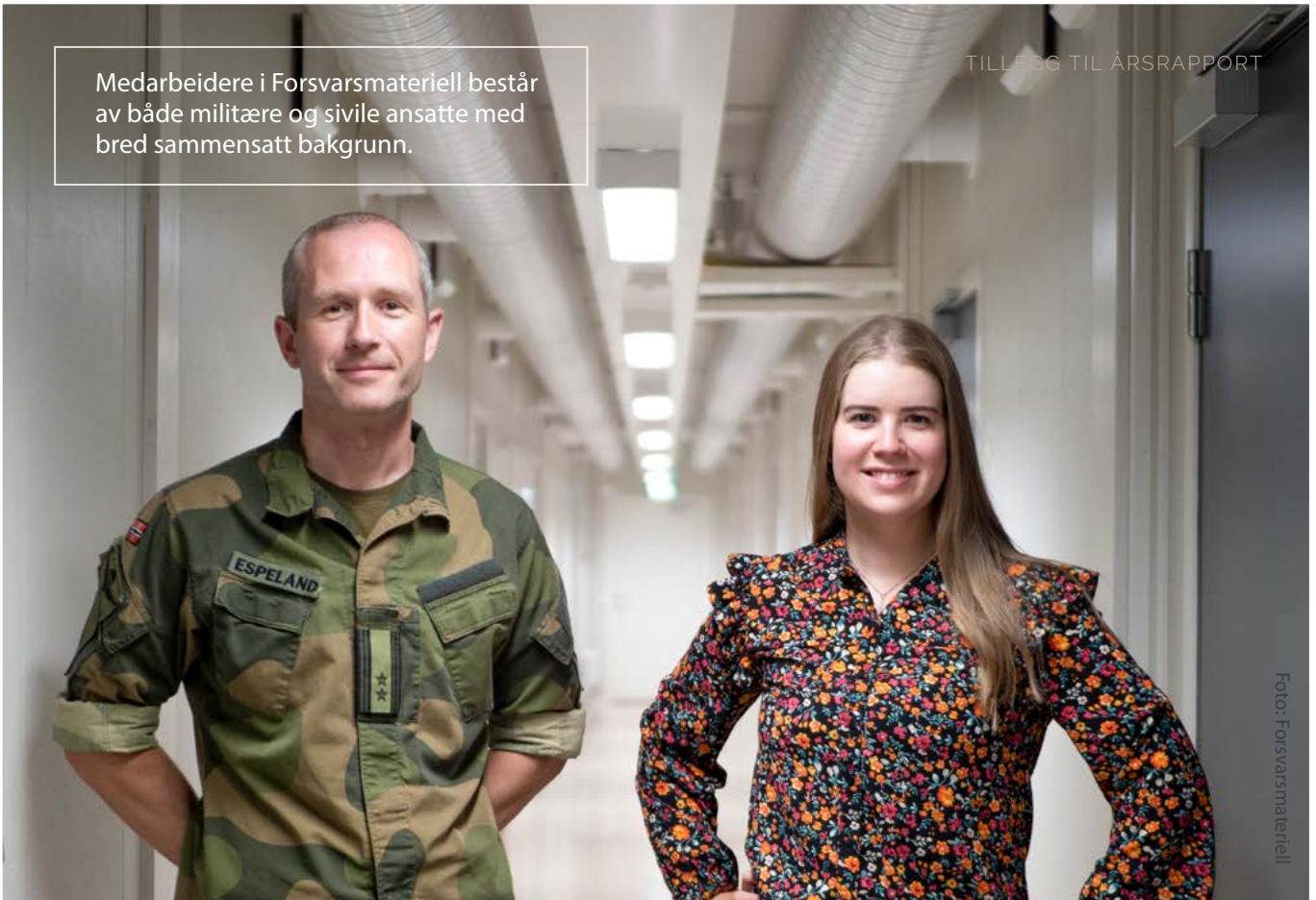

Foto: Forsvarsmateriell

- Nøye vurdere hvilke krav som stilles til erfaring og kompetanse slik at vi ikke ekskluderer søkere
- Lønnsforhandlinger, lønnsansettelse av nyansatte skal skje på bakgrunn av nøytrale kriterier som kvalifikasjoner og erfaring
- Fremme vår holdning til likestilling og mangfold i aktuelle kanaler
- Øke andel ledere og ansatte som gjennomfører opplæring i forsvarssektorens varslingsrutiner
- Tilrettelegge for ansatte i alle livsfaser
- Kartlegge og analysere kompetansebehov samt ha oversikt over vår alders og kompetansesammensetning

Resultater av arbeidet og forventninger til arbeidet framover

Resultat fra gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2021 viser en positiv utvikling i flere forhold som mobbing og trakassering, balanse mellom arbeidsliv og familie/fritid og opplevelsen av at arbeidsplassen er åpen og inkluderende når det gjelder mangfold.

Andelen kvinnelige ledere har økt i perioden 2016 til 2022.

I 2022 rekrutterte vi 157 sivilt tilsatte. Forutsatt at kandidaten er kvalifisert til stilling, innkalles alltid minst en kandidat med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en til intervju.

6

ÅRSREGNSKAP

Norges nye maritime patruljefly P-8A Poseidon i hangar på Evenes flystasjon.

A

**LEDELSESKOMMENTAR TIL
ÅRSREGNSKAP 2022** 56

B

KONTANTREGNSKAP 58

Bevilgningsrapportering 58
Artskontorapportering 59

C

VIRKSOMHETSREGNSKAP 64

Regnskapsprinsipper 64
Resultatregnskap 70
Balanse 71
Noter 73

LEDELSESKOMMENTAR TIL ÅRSREGNSKAP 2022

Forsvarsmateriell ble etablert 1. januar 2016, og 2022-regnskapet dekker vårt syvende driftsår. Forsvarsmateriell anskaffer materiell og ivaretar eierskapsforvaltningen av forsvarssektorens materiell på vegne av Forsvarsdepartementet for å ivareta ytelse, teknisk tilgjengelighet og materiellsikkerhet. I tillegg har Forsvarsmateriell ansvar for avhending av materiell i forsvarssektoren. Forsvarsmateriell investerer i materiell til bruk i Forsvaret. Investert materiell fremkommer som beholdning av varer og driftsmateriell eller som varelager under tilvirkning. Materiellet overføres til Forsvaret til bokført verdi, med påslag for etatens egne fremskaffelseskostnader fra og med regnskapsåret 2020.

Forsvarsmateriell avlegger regnskap etter to finansielle rammeverk: periodisert virksomhetsregnskap i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS) og kontantregnskap etter statsregnskapets bestemmelser. Årsregnskapet er avlagt i henhold til *Bestemmelser om økonomistyring i staten*, med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, og gir et fullstendig og dekkende bilde av disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, kostnader, inntekter, eiendeler og gjeld.

Materiellanskaffelser

Forsvarsmateriell hadde en tildeling over kapittel 1760 post 45 på 19,7 mrd. kroner (2021: 17,2 mrd. kroner) knyttet til investeringer. Gjennom året er det overført materiell til Forsvaret for 13,2 mrd. kroner (2021: 7,0 mrd. kroner), og samtidig er det bygget varige verdier for fremtidig overlevering til Forsvaret for 14,6 mrd. kroner (2021: 11,0 mrd. kroner). Forskuddsbetalte kostnader har økt med 0,9 mrd. kroner i 2022, fra 20,7 mrd. kroner i 2021 til 21,6 mrd. kroner i 2022.

Den største overføringen til Forsvaret omfatter seks F-35 kampfly med tilhørende støttesystem. Denne overføringen alene utgjør 6,2 mrd. kroner. De største overføringene er presentert i note 10.

Mellomværende med statskassen

Mellomværende med statskassen utgjorde 2,7 mrd. kroner ved årsslutt. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende. Mellomværende med statskassen har økt med 2,5 mrd. kroner i 2022 fra 0,2 mrd. kroner i 2021, hovedsakelig relatert til mottatt forskudd for det forestående salget av F-16.

Driftskostnader

Det er regnskapsført driftskostnader på 4,6 mrd. kroner i 2022 (2021: 3,5 mrd. kroner). Dette består av 1,2 mrd. kroner i lønnskostnader (2021: 1,1 mrd. kroner) og 3,3 mrd. kroner i andre driftskostnader (2021: 2,3 mrd. kroner). Økningen i andre driftskostnader gjelder hovedsakelig nedskrivning av omløpsmidler relatert til NH90 på 1,0 mrd. kroner i forbindelse med at kontrakten med NHIndustries er hevet.

Varelager og driftsmateriell

Forsvarsmateriell har en beholdning av varer under tilvirkning på 22,0 mrd. kroner per 31.12.2022 (2021: 20,6 mrd. kroner), og en beholdning av varer og driftsmateriell på 0,8 mrd. kroner (2021: 0,6 mrd. kroner),

vurdert til anskaffelseskost. Nedskrivning av verdien på beholdninger relatert til NH90 er hensyntatt med 1,0 mrd. kroner.

Det er i 2022 overført prosjektbeholdninger til Forsvaret tilsvarende 0,7 mrd. kroner (2021: 0,8 mrd. kroner).

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og reviderer årsregnskapet. Revisjonsberetningen skal foreligge innen 30. april 2023.

Oslo, 28. april 2023

Gro Jære
Gro Jære
direktør
Forsvarsmateriell

Øystein Sørbø
Øystein Sørbø
økonomidirektør
Forsvarsmateriell

6

B

KONTANTREGNSKAP

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av Forsvarsdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret.
- Regnskapet inneholder alle utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Forsvarsmateriell er som bruttobudsjettert virksomhet tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger avregnes daglig mot oppgjørskontoer i Norges Bank. Vi tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet som tilsvarende netto bevilgning gitt oss. Saldo på oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgang til nytt regnskapsår.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har

rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «Samlet tildeling» viser hva vi har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Forsvarsmateriell. Belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskaps-tall Forsvarsmateriell har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Tildelingene er ikke rapportert som inntekt til statsregnskapet og derfor ikke vist som inntekt i artskontorrapporteringen.

BEVILGNINGSRAPPORTERING

Tall i 1 000 kroner

UTGIFTS- KAPITTEL	KAPITTELNAVN	POST	NOTE	POSTTEKST	SAMLET TILDELING FOR 2022	REGNSKAP 2022	MERUTGIFT (-) OG MINDRE- UTGIFT
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	01	A,B	Driftsutgifter	2 211 417	2 177 082	34 335
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	44	A,B	Fellesfin. inv., nasjonalfin. andel	178 186	138 859	39 327
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	45	A,B	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	19 722 595	19 182 322	540 273
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	48	A,B	Fellesfin. inv., fellesfin. andel	368 500	297 927	70 573
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	75	A,B	Fellesfin. Inv., tilskudd til NATO	133 479	133 479	0
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01		Driftsutgifter		1 121 668	
Sum utgiftsført					22 614 177	23 051 337	684 508

Tall i 1 000 kroner

INNETKTS- KAPITTEL	KAPITTELNAVN	POST	NOTE	POSTTEKST	SAMLET TILDELING FOR 2022	REGNSKAP 2022	MERINNETK OG MINDRE- INNETK (-)
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	01	B	Driftsinntekter	132 543	159 575	27 032
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	45	B	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	207 000	778 762	571 762
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	48	B	Fellesfin. Inv., inntekter	387 659	387 659	0
5309	Tilfeldige inntekter	29		Ymse		2 798	
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	83		Renter/alm fordringer		239 020	
5700	Folketrygdens inntekter	72		Arbeidsgiveravgift		191 101	
Sum inntektsført					727 202	1 758 915	598 794

Tall i 1 000 kroner

NETTO RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET							21 292 422
Kapitalkontoer							
60094701	Norges Bank KK / innbetalinger						5 535 183
60094702	Norges Bank KK / utbetalinger						-24 311 740
717052	Endring i mellomværende med statskassen						-2 515 865
Sum rapportert							0

BEHOLDNINGER RAPPORTERT TIL KAPITALREGNSKAPET				
KONTO	TEKST	31.12.2022	31.12.2021	ENDRING
717052	Mellomværende med statskassen	-2 704 210	-188 345	-2 515 865

NOTE A

Forklaring av samlet tildeling utgifter.

Tall i 1 000 kroner

KAPITTEL OG POST	OVERFØRT FRA I FJOR	ÅRETS TILDELINGER	SAMLET TILDELING
176001	35 693	2 175 724	2 211 417
176044	963	177 223	178 186
176045	120 393	19 602 202	19 722 595
176048	11 265	357 235	368 500
176075	0	133 479	133 479

NOTE B

Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år.

Tall i 1 000 kroner

KAPITTEL OG POST	STIKKORD	MER-UTGIFT(-)/MINDRE UTGIFT	UTGIFTSFØRT AV ANDRE IHT. AVGITTE BELASTNINGS-FULLMAKTER	MERUTGIFT (-)/MINDRE-UTGIFT ETTER AVGITTE BELASTNINGS-FULLMAKTER	MER-INNTEKT/MINDRE-INNTEKT(-) IHT. MER-INNTEKTS-FULLMAKT	GRUNNLAG FOR OVER-FØRING	MAKSIMALT OVERFØR-BART BELØP *	MULIG OVER-FØRBART BELØP BEREGNET AV VIRK-SOMHETEN
176001/ 476001	"kan nyttes under kap 1760, post 45"	34 335		34 335	27 032	61 367	108 786	61 367
176044	«kan overføres»	39 327		39 327		39 327	339 102	39 327
176045/ 476045	«kan overføres"	540 273	-30 450	509 823	571 762	1 081 585	35 540 198	1 081 585
176048/ 476048	«kan overføres»	70 573		70 573	0	70 573	707 235	70 573
176075	«kan overføres, kan nyttes under kap 1760 post 44"»	0		0		0	259 365	0
Totalt		684 508	-30 450	654 058	598 794	1 252 852	36 954 686	1 252 852

*Maksimalt beløp som kan overføres, er 5 prosent av årets tildeling på driftspostene 01–29, eller summen av de siste to års tildeling for poster med stikkordet «kan overføres». Vi legger til grunn at beregnede overføringer er basert på våre tildelinger.

Stikkordet «kan overføres» innebærer at eventuelt gjenværende midler kan overføres til neste budsjettermin, men maksimalt et beløp tilsvarende summen av de foregående to års bevilgninger.

Stikkordet «kan nyttes under» innebærer fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under andre kapitler og poster merket med stikkordet.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Forsvarsmateriell har fullmakt til å postere merverdiavgift på kapittel 1633, post 01, jf. rundskriv R-116 fra Finansdepartementet. Posteringene på dette kapitlet omfattes av nettoføringsordningen og er

ikke en del av et ordinært merverdiavgiftsoppgjør i henhold til lov om merverdiavgift.

Det ble i 2022 gitt en belastningsfullmakt på Forsvarsmateriells tildeling på kapittel 1760 post 45 på inntil 50 mill. kroner. Belastningsfullmakten er gitt til Forsvaret.

ARTSKONTORAPPORTERING

Tall i 1 000 kroner

DRIFTSINNETEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET	31.12.2022	31.12.2021
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	890 110	322 614
Salgs- og leieinnbetalinger	409 275	176 411
Andre innbetalinger	26 611	26 311
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	<i>1 325 996</i>	<i>525 336</i>
DRIFTSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Utbetalinger til lønn	1 562 628	1 464 595
Andre utbetalinger til drift	20 218 398	18 141 315
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	<i>21 781 026</i>	<i>19 605 910</i>
Netto rapporterte driftsutgifter	20 455 030	19 080 574
INVESTERINGS- OG FINANSINNETEKTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Innbetaling av finansinntekter	39 594	57 106
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	<i>39 594</i>	<i>57 106</i>
INVESTERINGS- OG FINANSUTGIFTER RAPPORTERT TIL BEVILGNINGSREGNSKAPET		
Utbetaling til investeringer	14 620	18 509
Utbetaling av finansutgifter	38 133	65 097
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	<i>52 753</i>	<i>83 606</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	13 159	26 500
INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	239 908	1 635
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	<i>239 908</i>	<i>1 635</i>
TILSKUDDSFORVALTNING OG ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	135 484	125 886
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	<i>135 484</i>	<i>125 886</i>
INNETEKTER OG UTGIFTER RAPPORTERT PÅ FELLESKAPITLER		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	-1 909	-1 907
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	-191 101	-178 937
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	1 121 668	889 579
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	<i>928 658</i>	<i>708 735</i>
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	21 292 422	19 940 060

OVERSIKT OVER MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Tall i 1 000 kroner

EIENDELER OG GJELD	31.12.2022	31.12.2021
Fordringer	530	169
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	6 758	2 391
Skyldig skattetrekk	-60 492	-59 401
Skyldige offentlige avgifter	-68 507	-108 516
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse	-50 834	0
Mottatt forskuddsbetaling	-2 531 666	-22 830
Annen gjeld	0	-158
Sum mellomværende med statskassen	-2 704 211	-188 345

VIRKSOMHETSREGNSKAP

REGNSKAPSPRINSIPPER

Forsvarsmateriell er en brutto-budsjettert virksomhet som fører og rapporterer virksomhetsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS). Årsregnskapet er utarbeidet etter bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv, krav fra Finansdepartementet og SRS, med følgende innvilgede unntak:

Forsvarsmateriell har fått innvilget unntak fra SRS 17 Anleggsmidler punkt 4, og kan benytte en beløpsgrense på 100 000 kroner i stedet for 50 000 kroner for balanseføring av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Forsvarsmateriell har også fått unntak fra kravene i SRS 3 Prinsippendring, estimatendring og korrigerings av feil, punkt 16–18, samt SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell punkt 6. Unntaket gjelder kravet om at egne fremskaffelseskostnader skal inngå som en del av anskaffelseskost for *Varelager under tilvirkning* i perioden 1.1.2016 til 31.12.2019, da Forsvarsmateriell ikke har hatt systemer for å registrere denne typen kostnader for fremskaffelse av materiell for overføring til Forsvaret.

Konsekvensen av unntaket er at Forsvarsmateriell viser en for lav anskaffelseskost for *Varelager under tilvirkning* i henhold til SRS 12, samt at resultatførte lønnskostnader er tilsvarende for høye for regnskapsårene 2016–2019. Det har ikke vært mulig i ettertid å estimere disse kostnadene med rimelig sikkerhet.

For regnskapsårene 2020, 2021 og 2022 er egne fremskaffelseskostnader inkludert i anskaffelseskost i henhold til standarden. Egne fremskaffelseskostnader består av lønnskostnader samt andre tilvirkningskostnader.

Forsvarsmateriell utarbeider ikke kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon presenteres i artskontorapporteringen, som er en del av årsregnskapet.

Overføringer av investeringer til Forsvaret

Overføringer fra *Varelager under tilvirkning* i Forsvarsmateriell til *Anleggsmidler* i Forsvaret bokføres når materiellet tas i bruk i Forsvaret. Overføringen dokumenteres med overføringsprotokoll, regnskapsmessig overføringsbilag og prosjektregnskap. Forsvarsmateriell benytter anskaffelseskost som

grunnlag for overføringsverdien. Ved store anskaffelser legges kontraktsverdi i fremmed valuta til grunn, fordi endelig anskaffelseskost ikke er kjent før anskaffelsen er ferdigstilt.

I forbindelse med store investeringer utbetales det forskudd til leverandører. Forskuddene omregnes til valutakurs på tidspunktet for utbetaling. De samme valutakursene benyttes ved omregning av kontraktsverdier i utenlandsk valuta. I tilfeller hvor forskudd er utbetalt i flere rater, skal en veid valutakurs legges til grunn ved omregning av kontraktsverdier.

Overførte kontraktsverdier til Forsvaret reduserer verdi av *Varelager under tilvirkning* i Forsvarsmateriell, med motpost i balansen på *Avregnet med statskassen*. Overføringene gjøres vederlagsfritt. Ved avslutning av investeringsprosjekter hvor kontraktsverdi er lagt til grunn ved overføringen, vil eventuell resterende verdi på prosjektene overføres til Forsvaret.

Overføringer fra prosjekt-beholdninger

Ved overføring av prosjektbeholdninger til Forsvaret reduseres *Beholdning av varer og driftsmateriell*.

Overføring av materiell fra Forsvaret i forbindelse med avhending

Ved avhending av materiell skal *Beholdning av varer og driftsmateriell* og *Anleggsmidler* overføres fra Forsvaret til Forsvarsmateriell for avhending. Disse skal være nedskrevet til virkelig verdi før overføring til Forsvarsmateriell finner sted. Forsvarsmateriell overtar beholdningen av driftsmateriell og anleggsmidler til virkelig verdi.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt resultatføres når den er opptjent. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet, hvor overføring av risiko og kontroll er overført til kjøper. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres etter prinsippet om motsatt sammenstilling. Inntekt fra bevilgninger tilsvarer differansen mellom periodens kostnader og opptjente

transaksjonsbaserte inntekter og inntekter fra tilskudd og overføringer til virksomheten, noe som resulterer i at årets aktivitet viser null.

Kostnader

Ressursforbruket som knytter seg til de transaksjonsbaserte inntektene, kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Ressursforbruket som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres. Varemottakstidspunktet er styrende for kostnadsføring eller beholdningsøkning.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til bokføring av pensjoner. Statlige virksomheter skal ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelser for ordninger til Statens pensjonskasse (SPK).

Virksomheten resultatfører arbeidsgiverandel av pensjonspremien som pensjonskostnad. Pensjon kostnadsføres som om pensjonsordningen i SPK var basert på en innskuddsplan.

Fra 2022 har SPK lagt om pensjonspremiemodellen for statlige virksomheter. Fra 1. januar 2022 betaler virksomheten en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. At premien er virksomhetsspesifikk, betyr at den beregnes ut fra den enkelte virksomhets forhold, ikke for grupper av virksomheter samlet. At den er hendelsesbasert, betyr at den tar hensyn til de faktiske hendelser i medlemsbestanden i virksomheten, slik at premiereserven er à jour i forhold til medlemmets opptjening. Medlemsandelen på to prosent av lønnsgrunnlaget er uendret.

Leieavtaler

Forsvarsmateriell har valgt å benytte forenklet metode i henhold til SRS 13 Leieavtaler og behandler alle leieavtaler som operasjonelle. I all hovedsak er leiekontrakter knyttet til leie av lokaler.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på tre år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på 100 000 kroner eller mer. Anleggsmidler er

balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger. Kontorinventar og IKT-utstyr med utnyttbar levetid på tre år eller mer er balanseført som egne grupper. Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler / lang-siktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Regnskapslinjen inneholder i hovedsak investeringsprosjekter som anskaffes for overføring til Forsvaret, spesifisert som *Varelager under tilvirkning*, samt prosjekt-beholdninger og driftsmateriell.

Varelager under tilvirkning

Forsvarsmateriells investeringsprosjekter anskaffer materiell som Forsvaret skal

overta ved ferdigstilling og driftssetting. Ved driftssetting av varer under tilvirkning oppføres anleggsmiddelet i Forsvaret i henhold til overføringsprotokollen. Tilvirkning av varelager føres til anskaffelseskost og omfatter alle kjøpsutgifter pådratt for å bringe beholdningene til deres nåværende plassering og tilstand, inklusive egne fremskaffelseskostnader fra 1.1.2020.

Prosjektbeholdninger

Beholdninger av varer og driftsmateriell er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi i tråd med SRS 12. Netto realisasjonsverdi er generelt vurdert til å være lik anskaffelseskost fordi Forsvarsmateriells omløpsmiddelbeholdninger i all hovedsak består av driftsmidler til bruk i tjenesteproduksjon og ikke for videresalg. I løpende drift blir verdien på beholdningene verdsatt etter prinsippet om glidende gjennomsnittspris. Forsvarsmateriell overfører beholdninger til Forsvaret vederlagsfritt.

Driftsmateriell

Beholdninger av driftsmateriell er verdsatt til anskaffelseskost. Forsvarsmateriell har valgt å nedskrive driftsmateriell innkjøpt under kontrakt med NHIndustries og har rettet krav om tilbakeføringsoppgjør og erstatning mot leverandøren. Kravene er bestridt, og det er usikkerhet om utfallet av saken.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn. Ved forskuddsbetalinger til leverandører får Forsvarsmateriell en fordring som gjøres opp ved leveranse av materiell. Fordringen er ikke en finansiell eiendel og bokføres til valutakurs på betalingstidspunktet. Det er følgelig ingen valutarisiko knyttet til oppgjøret.

Oppgjør ved mottak av materiell som er forskuddsbetalt, skal bokføres til valutakurs ved utbetaling av forskuddet. For investeringsprosjekter omfattet av forskuddsordninger, hvor forskuddene utbetales på ulike tidspunkt, beregnes det en veid gjennomsnittskurs basert på faktisk valutakurs ved utbetalinger.

Statlige virksomheter har ikke adgang til å utøve valutasikring. Forsvarsmateriell er en statlig virksomhet som i stor grad anskaffer materiell og tjenester fra utlandet, og er således eksponert for valutarisiko.

Forskuddsbetalte kostnader

Forskuddsbetalte kostnader omfatter utbetalinger til blant annet Joint Program Office (JPO) for F-35 kampfly, Foreign Military Sales (FMS), NATO Support and Procurement Agency (NSPA), NATO Seasparrow Project Office (NSPO) og andre forskudd.

Deltagelsen i den internasjonale kampflyanskaffelsen er regulert gjennom en myndighetsavtale mellom alle deltakernasjoner. Avtalen regulerer utbetalingsprosedyrer og krever innestående beløp på bankkonto i USA pålydende dekning for påfølgende kvartals utgifter. Utbetaling av forskuddsbeløp overføres til bankkontoer i USA. Uttak fra bankkontoene gjøres basert på godkjente fakturaer fra leverandørene. Forsvarsmateriell mottar fakturakopier og oversikt over hvilke leveranser som ligger til grunn. Forsvarsmateriell regnskapsfører deretter reduksjon av forskudd mot henholdsvis *varelager under tilvirkning, forskuddsbetalte kostnader* eller *kostnader*.

Forsvarsmateriell har en rekke FMS-avtaler som benyttes i forbindelse med investeringsprosjekter. FMS er en ordning for salg av militært materiell fra amerikanske leverandører til andre nasjoner. For å kunne gjennomføre anskaffelser av materiell plikter den enkelte nasjon å bruke denne ordningen. Forsvaret har siden 1995 hatt en Special Billing Arrangement (SBA) med US Government når det gjelder FMS-betalinger. SBA krever betaling etter forbruk, og det skal til enhver tid være dekning for de tre påfølgende måneders forbruk på bankkonto i USA.

Omarbeidet balanse for 2021

I 2022 er det korrigert poster som gjelder tidligere perioder i henhold til SRS 3. Dette gjelder korrigerende av tidligere års feil og korrigeringen er gjort direkte mot statens kapital pr 31.12.2021. Korrigeringen er omtalt i note 20.

Statens kapital

Statens kapital utgjør nettobeløpet av Forsvarsmateriells eiendeler og gjeld og fremgår i regnskapslinjen for avregninger i balanseoppstillingen.

Statens konsernkontoordning

Forsvarsmateriell omfattes av statens konsernkontoordning, noe som innebærer at alle inn- og utbetalinger gjøres opp mot oppgjørskonto i Norges Bank. Forsvarsmateriell tilføres ikke likvider, men har trekkrettighet på statens konsernkonto. Mellomværende inngår i *Avregnet med statskassen*.

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Hendelser etter balansedagen

Forsvarsmateriell er ikke kjent med vesentlige hendelser etter 31.12.2022 som ikke er hensyntatt i årsregnskapet for 2022.

RESULTATREGNSKAP

Tall i 1 000 kroner

	NOTE	31.12.2022	31.12.2021
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	3 937 252	3 065 744
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	389 664	322 614
Salgs- og leieinntekter	1	141 205	81 755
Andre driftsinntekter	1	53 680	26 830
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>4 521 801</i>	<i>3 496 943</i>
Driftskostnader			
Varekostnader		56 437	31 386
Lønnskostnader	2	1 209 417	1 092 715
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3, 4	18 751	18 282
Andre driftskostnader	5	3 278 637	2 342 277
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>4 563 243</i>	<i>3 484 660</i>
Driftsresultat		-41 442	12 283
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	104 786	59 303
Finanskostnader	6	63 344	71 586
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>41 442</i>	<i>-12 283</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	0
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	0
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	239 908	1 635
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		239 908	1 635
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	135 484	125 886
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		135 484	125 886
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

BALANSE

OMARBEIDET
Tall i 1 000 kroner

EIENDELER	NOTE	31.12.2022	31.12.2021
A. ANLEGGSMIDLER			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	353	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		353	0
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	1 452	292
Maskiner og transportmidler	4	13 929	14 215
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	65 502	62 810
<i>Sum varige driftsmidler</i>		80 883	77 317
III Finansielle anleggsmidler			
Andre langsiktige fordringer		99	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		99	0
Sum anleggsmidler		81 335	77 317
B. OMLØPSMIDLER			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	10	780 959	554 539
Varelager under tilvirkning	10	22 008 014	20 567 461
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		22 788 973	21 122 000
II Fordringer			
Kundefordringer	11	50 902	-49
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	12	38 023	7 226
Andre fordringer	13	21 599 133	20 691 986
<i>Sum fordringer</i>		21 688 058	20 699 163
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd	14	6 758	2 391
<i>Sum Bankinnskudd og lignende</i>		6 758	2 391
Sum omløpsmidler		44 483 789	41 823 554
SUM EIENDELER		44 565 124	41 900 871

OMARBEIDET
Tall i 1 000 kroner

STATENS KAPITAL OG GJELD	NOTE	31.12.2022	31.12.2021
C. STATENS KAPITAL			
I Virksomhetskaptal			
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7, 20	40 944 904	40 837 023
<i>Sum avregninger</i>		40 944 904	40 837 023
Sum statens kapital		40 944 904	40 837 023
D. GJELD			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse			
II Annen langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	15	6 568	3 573
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		6 568	3 573
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		248 925	449 499
Skyldig skattetrekk	16	60 499	59 408
Skyldige offentlige avgifter	17	93 973	131 757
Avsatte feriepenge		126 442	121 577
Mottatt forskuddsbetaling	12	3 003 837	226 578
Annen kortsiktig gjeld	18	79 976	71 456
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		3 613 652	1 060 275
Sum gjeld		3 620 221	1 063 848
SUM STATENS KAPITAL OG GJELD		44 565 125	41 900 871

NOTE 1 | DRIFTSINNTEKTER

Tall i 1 000 kroner

INNTEKT FRA BEVILGNINGER	31.12.2022	31.12.2021
Inntekt fra bevilgning fra overordnet departement	3 937 252	3 065 744
Sum inntekt fra bevilgninger	3 937 252	3 065 744
INNTEKT FRA TILSKUDD OG OVERFØRINGER		
Tilskudd fra NATO ¹	387 659	322 494
Andre tilskudd og overføringer ²	2 005	120
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	389 664	322 614
Inntekt fra gebyrer	0	0
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
SALGS- OG LEIEINNTEKTER		
Salgsinntekter ³	141 211	80 408
Leieinntekt	-6	1 347
Sum salgs- og leieinntekter	141 205	81 755
ANDRE DRIFTSINNTEKTER		
Gevinst ved avgang anleggsmidler	40 739	7 686
Royalties	17 458	15 317
Andre driftsinntekter ³	-4 517	3 827
Sum andre driftsinntekter	53 680	26 830
Sum driftsinntekter	4 521 801	3 496 943

1 Tilskudd fra NATO vil variere mellom regnskapsårene basert på aktivitet i prosjekter generert i NATOs regi.

2 Andre tilskudd gjelder FoU-prosjekt STADT milepæl 1 og 2 i samarbeid med Forsvarsdepartementet. Beløpet i 2021 gjelder mottatte kompetansemidler fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

3 Regnskapslinjene Salgsinntekter og Andre driftsinntekter må vurderes samlet. Økningen i 2022 skyldes i stor grad inntektsføring knyttet til F-16, høyere salgsinntekter fra Kongsberg Aviation Maintenance Services, systemartikkelforvaltning til Forsvaret og Norscrap West AS.

NOTE 2 | LØNNSKOSTNADER

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Lønn fast ansatte	1 005 031	964 541
Overtid	40 648	44 435
Variable tillegg ¹	38 953	31 429
Annen lønn ²	16 748	2 673
Avgang stimulerende tiltak	322	351
Feriepenger	133 638	127 000
Arbeidsgiveravgift	193 590	180 348
Pensjonskostnader ³	153 900	123 268
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler ⁴	-372 970	-382 050
Sykepenger og andre refusjoner	-34 025	-28 402
Godtgjørelse til vernepliktige	22	20
Andre ytelser ⁵	33 560	29 102
Sum lønnskostnader	1 209 417	1 092 715
Antall årsverk	1 524	1 526

1 Variable tillegg relatert til reiseaktivitet har økt i 2022.

2 Annen lønn er periodiseringer knyttet til opptjent fleksitid, påløpte feriedager og overtid samt T-35 bonus- og andre lønnsavsetninger. Økning i 2022 er hovedsakelig relatert til avsetning for påløpt overtid og fleksitid.

3 Virksomheten betaler pensjonspremie til Statens pensjonskasse (SPK). Fra 1.1.2022 betaler alle statlige virksomheter en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien. Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde 14,6 prosent i 2022. For regnskapsåret 2021 benyttet virksomheten en forenklet modell for premiebetaling, noe som innebar betaling av en fast premiesats for arbeidsgiverandelen på 12 prosent.

4 Forsvarsmateriell benytter aktivitetsbasert timeregistrering for registrering av egne kostnader (lønn og andel driftskostnader) som inngår i anskaffelseskost for varelager under tilvirkning. I note 5 Andre driftskostnader fremgår andel driftskostnader aktivert ved egenutvikling anlegg.

5 Andre ytelser består av oppgavepliktige godtgjørelser, yrkesskadepremie, gruppelivsforsikring og andre personalkostnader.

NOTE 3 | IMMATERIELLE EIENDELER

Tall i 1 000 kroner

2022	PROGRAMVARE OG LIGNENDE RETTIGHETER
Anskaffelseskost 1.1.2022	0
Akkumulerte avskrivninger 1.1.2022	0
Bokført verdi 1.1.2022	0
Tilgang i 2022	374
Ordinære avskrivninger i 2022	22
Anskaffelsesverdi 31.12.2022	374
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2022	22
Bokført verdi 31.12.2022	353

NOTE 4 | VARIGE DRIFTSMIDLER

Tall i 1 000 kroner

	BYGNINGER OG ANNEN FAST EIENDOM	MASKINER OG TRANS- PORTMIDLER	DRIFTSLØSØRE, INVENTAR OG VERKTØY	TOTAL
2022				
Anskaffelseskost 1.1.2022	583	19 046	148 684	168 313
Akkumulerte avskrivninger 1.1.2022	291	4 831	85 874	90 996
Bokført verdi 1.1.2022	292	14 215	62 810	77 317
Tilgang i 2022	1 218	1 035	20 042	22 295
Ordinære avskrivninger i 2022	58	1 321	17 350	18 729
Anskaffelsesverdi 31.12.2022	1 801	20 081	168 726	190 608
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2022	349	6 152	103 224	109 725
Bokført verdi 31.12.2022	1 452	13 929	65 502	80 883
2021				
Anskaffelseskost 1.1.2021	583	18 659	113 874	133 116
Akkumulerte avskrivninger 1.1.2021	233	3 384	68 943	72 560
Bokført verdi 1.1.2021	350	15 275	44 931	60 556
Tilgang i 2021	0	387	34 810	35 197
Ordinære avskrivninger i 2021	58	1 293	16 931	18 282
Anskaffelsesverdi 31.12.2021	583	19 046	148 684	168 313
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2021	291	4 831	85 874	90 996
Bokført verdi 31.12.2021	292	14 215	62 810	77 317
Økonomisk levetid	10-60 år Lineært	3-15 år Lineært	3-15 år Lineært	

NOTE 5 | ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Husleie ¹	50 136	60 687
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	782	297
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler ¹	77 911	41 926
Leie av maskiner, inventar og lignende ¹	53 013	39 278
Mindre utstyrsanskaffelser	121 617	78 012
Nedskrivning beholdninger NH90 ²	967 614	0
Ammunisjon ³	9 498	-2 853
Arbeidsklær	3 917	4 046
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	170 345	163 252
Kjøp av konsulent tjenester ⁴	524 863	332 807
Kjøp av andre fremmede tjenester ⁴	1 210 373	1 543 678
Reiser og diett	82 048	53 057
Tap på fordringer	0	0
Andel driftskostnader aktivert ved egenutvikling anlegg	-18 167	-14 019
Øvrige driftskostnader	24 687	42 109
Sum andre driftskostnader	3 278 637	2 342 277

1 Tilleggsinformasjon om operasjonelle leieavtaler

Tall i 1 000 kroner

	IMMATERIELLE EIENDELER OG LISENSER	MASKINER OG TRANSPORT- MIDLER	DRIFTS- LØSØRE, INVENTAR, VERKTØY OG LIGNENDE	TOTALT LEIE AV MASKINER, INVENTAR OG LIGNENDE	TOMTER, BYNINGER, OG ANNEN FAST EIENDOM	TOTALT
Varighet inntil 1 år	2 073	2 516	183	4 772	854	5 626
Varighet 1 - 5 år	11 783	1 467	505	13 755	13 431	27 186
Varighet over 5 år	29 247	8	4 669	33 924	34 224	68 148
Sum operasjonelle leieavtaler	43 103	3 991	5 357	52 451	48 509	100 960

Immaterielle leieavtaler med varighet over 5 år gjelder FIS Basisklienter. Husleie med varighet 1–5 år er knyttet til leiekostnader i USA for personell i kampflyavdelingen.

Nedgang i husleie i 2022 skyldes overdragelse av en leiekontrakt fra kampflyavdelingen til Luftforsvaret.

Økning i andre kostnader til drift av eiendom og lokaler knyttes i hovedsak til økte strømkostnader.

2 Kontrakten med NHIndustries er hevet. Rettsvirkningen av hevingen er blant annet at det skal skje et tilbakeføringsoppgjør der anskaffet materiell skal tilbakeleveres til NHIndustries og betalingene for materiellet tilbakeføres. I henhold til forsiktighetsprinsippet er materiell innkjøpt under kontrakten med NHIndustries kostnadsført grunnet heving av kontrakten.

3 Negativ kostnad for ammunisjon per 31.12.2021 skyldes korreksjon av pris og beholdning fra forsystem.

⁴ SPESIFIKASJON AV KONSULENT- OG ANDRE FREMMEDE TJENESTER PR. 31.12.2022

Tall i 1 000 kroner

	KONSULENT- TJENESTER	ANDRE FREMMED TJENESTER	TOTALT
Anskaffelse av F-35 kampfly ⁵	58 789	418 049	476 838
Andre investeringsprosjekter ⁶	338 111	744 436	1 082 547
Økonomi revisjon og jus	2 495	0	2 495
Utvikling programvare, IKT løsninger og lignende ⁷	5 469	0	5 469
Andre konsulenttenester ⁸	118 402	0	118 402
Organisasjonsutvikling og kommunikasjonsrådgivning	1 597	0	1 597
Tjenester til løpende driftsoppgaver IKT ⁹	0	13 686	13 686
Innleid personell fra vikarbyrå og lignende	0	1 405	1 405
Andre fremmede tjenester ¹⁰	0	32 797	32 797
Sum kjøp av fremmede tjenester	524 863	1 210 373	1 735 236

SPESIFIKASJON AV KONSULENT- OG ANDRE FREMMEDE TJENESTER PR. 31.12.2021

Tall i 1 000 kroner

	KONSULENT- TJENESTER	ANDRE FREMMED TJENESTER	TOTALT
Anskaffelse av F-35 kampfly ⁵	23 381	681 194	704 575
Andre investeringsprosjekter ⁶	199 390	777 841	977 231
Økonomi revisjon og jus	9 129	0	9 129
Utvikling programvare, IKT løsninger og lignende ⁷	8 705	0	8 705
Andre konsulenttenester ⁸	87 021	0	87 021
Organisasjonsutvikling og kommunikasjonsrådgivning	5 181	0	5 181
Tjenester til løpende driftsoppgaver IKT ⁹	0	9 652	9 652
Innleid personell fra vikarbyrå og lignende	0	1 438	1 438
Andre fremmede tjenester ¹⁰	0	73 553	73 553
Sum kjøp av fremmede tjenester	332 807	1 543 678	1 876 485

- 5 Fra 2022 dekker Luftforsvaret kostnader knyttet til vedlikehold og utdanning av personell, som utgjorde 320 MNOK i 2021.
- 6 Nivået på andre investeringsprosjekter vil variere ut fra hvilke type prosjekter som fremskaffes i perioden. Kostnadsførte fremmede tjenester er knyttet til forprosjekter og utviklingsprosjekter, herunder NATO-finansierte prosjekter (410,7 MNOK) og programmene MAST og Mime (202,9 MNOK).
- 7 Nivå på utviklingskostnader vil variere mellom de enkelte regnskapsårene ut fra hvilke aktiviteter som gjennomføres.
- 8 For andre konsulenttenester inngår økte kostnader for administrasjon av materielldata, konvertering av materielldata fra IFS til SAP, konsulentbruk til konfigurasjonsstyring av fregatter (32,9 MNOK) og generell bistand rundt avhending (13,1 MNOK).
- 9 Tjenester til løpende driftsoppgaver består hovedsakelig av drift av systemene IFS (lager) og FID (investeringsdatabase).
- 10 Andre fremmede tjenester består i hovedsak av avhendingskostnader. For 2021 inngår avhending av fartøyet Helge Ingstad (54 MNOK).

NOTE 6 | FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER

Tall i 1 000 kroner

FINANSINNEKTER	31.12.2022	31.12.2021
Valutagevinst (agio)	104 786	59 303
Sum finansinntekter	104 786	59 303

FINANSKOSTNADER		
Rentekostnad	42	26
Valutatap (disagio)	63 272	71 533
Annen finanskostnad	30	27
Sum finanskostnader	63 344	71 586

Forsvarsmateriell har ikke adgang til å sikre seg mot valutasvingninger. Virksomheten har betydelige utbetalinger i fremmed valuta, blant annet gjennom forskuddsordningen for kampflyanskaffelsen samt FMS-ordningen.

Det er flere vesentlige poster i balansen i utenlandsk valuta. Svingninger i valutakurs har resultert i høye agiobeløp i perioden, spesielt for Euro og US Dollar.

NOTE 7A | AVREGNET MED STATSKASSEN

Forklaring til at periodens resultat ikke er lik endring i avregnet med statskassen i balansen (kongruensavvik)

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021	ENDRING
Avregnet med statskassen	40 944 905	40 705 615	239 290

Endring i avregnet med statskassen består av	31.12.2022
Konsernkontoer i Norges Bank	
Konsernkonto utbetaling	-24 311 740
- Konsernkonto innbetaling	5 535 183
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	<i>-18 776 557</i>
Innbetalinger og utbetalinger som ikke inngår i virksomhetens drift (er gjennomstrømningsposter)	
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-239 908
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	135 484
Bokføringer som ikke går over bankkonto, men direkte mot avregning med statskassen	
+ Inntektsført fra bevilgning	3 937 252
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift	-193 010
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	1 088 643
- Avregning mellom Forsvaret og Forsvarsmateriell ¹	13 880 479
- Avregning mellom andre etater og Forsvarsmateriell	58 307
Andre avstemmingsposter	
Korrigerende avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	1 428
Andre avstemmingsposter	-131 408
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	<i>-239 290</i>
Resultat av periodens aktiviteter før avregning med statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen	-239 290

¹ Avregninger mellom Forsvaret og Forsvarsmateriell

Overføring til drift	13 150 331
Andre overføringer til Forsvaret	730 148
<i>Sum avregning mellom Forsvaret og Forsvarsmateriell</i>	<i>13 880 479</i>

NOTE 7B | FORSKJELLEN MELLOM
AVREGNET MED STATSKASSEN OG
MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022 SPESIFISERING AV BOKFØRT AVREGNING MED STATSKASSEN	31.12.2022 SPESIFISERING AV RAPPORTERT MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN	FORSKJELL MELLOM BOKFØRT OG RAPPORTERT MELLOMVÆRENDE
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	353	0	353
Varige driftsmidler	80 883	0	80 883
<i>Sum</i>	<i>81 236</i>	<i>0</i>	<i>81 236</i>
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Andre fordringer	99	0	99
<i>Sum</i>	<i>99</i>	<i>0</i>	<i>99</i>
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	22 788 973	0	22 788 973
Kundefordringer	50 902	0	50 902
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	38 023	0	38 023
Andre fordringer	21 599 133	530	21 598 603
Bankinnskudd, kontanter og lignende	6 758	6 758	0
<i>Sum</i>	<i>44 483 789</i>	<i>7 288</i>	<i>44 476 501</i>
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	6 568	0	6 568
<i>Sum</i>	<i>6 568</i>	<i>0</i>	<i>6 568</i>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	248 925	0	248 925
Skyldig skattetrekk	60 499	60 492	7
Skyldige offentlige avgifter	93 973	68 507	25 466
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse	0	50 834	-50 834
Avsatte feriepenger	126 442	0	126 442
Mottatt forskuddsbetaling	3 003 837	2 531 666	472 171
Annen kortsiktig gjeld	79 976	0	79 976
<i>Sum</i>	<i>3 613 652</i>	<i>2 711 499</i>	<i>902 153</i>
Sum	40 944 905	-2 704 211	43 649 116

NOTE 8 | INNKREVINGSVIRKSOMHET OG ANDRE OVERFØRINGER TIL STATEN

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Renteinntekter ¹	239 019	1 635
Andre inntekter	889	0
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	239 908	1 635

1 Renteinntekter er hovedsakelig fra oppgjør av bankgaranti i 2022 knyttet til forskuddsbetaling for leveranser av NH90 og tilknyttet materiell (202,6 MNOK). Kontrakten med NHIndustries er hevet, og Forsvarsmateriell har mottatt betaling under bankgarantier som er stilt i anledning kontrakten. Resterende renteinntekter er relatert til forskuddsbetalinger innenfor FMS-ordningen (36,4 MNOK). Renter under FMS-ordningen er fordelt mellom Forsvaret og Forsvarsmateriell i henhold til eierskapet til de respektive casene.

NOTE 9 | ANDRE OVERFØRINGER FRA STATEN

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Tilskudd til finansielle foretak ¹	2 005	0
Tilskudd til utlandet ²	133 479	125 886
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	135 484	125 886

1 Tilskudd til finansielle foretak består av FoU prosjektmidler.

2 Tilskudd til utlandet utgjør kostnadsførte utbetalinger til NATO, som er Norges tilskudd til fellesfinansierte prosjekter i regi av alliansen. Beløpet vil variere fra år til år i takt med aktivitetsnivået i NATO.

NOTE 10 | BEHOLDNINGER AV VARER OG DRIFTSMATERIELL (VARELAGER UNDER TILVIRKNING OG PROSJEKTBEHOLDNINGER)

Tall i 1 000 kroner

ANSKAFFELSESKOST	31.12.2022	31.12.2021
Lager teknisk materiell	534 554	338 527
Lager sanitetsforbruksmateriell	574	636
Lager forbruksmateriell	64 320	61 769
Lager datamaskiner	9 321	5 713
Lager arbeidsklær	4 398	2 156
Lager verktøy	25 397	15 019
Lager ammunisjon ¹	151 564	79 166
Lagerbeholdninger (periodiseringer) ²	46 207	61 124
<i>Anskaffelseskost varer</i>	<i>836 335</i>	<i>564 110</i>
Ukurans i innkjøpte varer (ferdigvarer) ³	-55 376	-9 571
<i>Beholdninger av varer og driftsmateriell</i>	<i>780 959</i>	<i>554 539</i>
Varelager under tilvirkning ⁴	22 008 014	20 567 461
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	22 788 973	21 122 000

1 Økning i lager ammunisjon er knyttet til anskaffelsen av F-35 kampfly.

2 Periodiseringer er i all hovedsak knyttet til avsetninger for ikke-registrerte varemottak innenfor innkjøpsordningen FMS.

3 Ukurans skyldes at materiell er forringet i den grad at det ikke er mulig å benytte, eller at det er besluttet at materiellet av andre årsaker ikke kan brukes. Økning ukurans i 2022 knyttes i hovedsak til nedskrivning av materiell innkjøpt under kontrakt med NHIndustries (39,1 MNOK). Kontrakten er hevet, og materiellet skal tilbakeleveres til NHIndustries. I henhold til forsiktighetsprinsippet er materiell innkjøpt fra NHIndustries kostnadsført. Øvrig ukurans gjelder utfasing av IKT-testutstyr grunnet manglende support (2 MNOK) og sambandsmateriell (1,9 MNOK), hvorav reservedeler eid av Forsvarsmateriell skal avhendes.

4 Tilganger og de største overføringene til Forsvaret:

Tall i 1 000 kroner

PROSJEKT	INNGÅENDE SALDO 1.1.2022	TILGANG 2022	OVERFØRT TIL FORSVARET	SALDO PR. 31.12.2022
2047 P-8A Poseidon maritime patruljefly ⁵	283 239	4 515 096	4 357 724	440 611
6346 Nye ubåter	248 598	104 964	0	353 562
6615 Nye kystvaktfartøy	1 281 393	2 035 343	0	3 316 736
7602 F-35-programmet – anskaffelse ⁶	9 067 580	5 686 226	6 166 200	8 587 606
7660 Enhetshelikopter	1 208 659	-968 773	234 270	5 616
7707 Joint Strike-missiler	759 203	49 732	0	808 935
Øvrige prosjekter	7 718 789	3 168 296	2 392 137	8 494 948
Sum	20 567 461	14 590 884	13 150 331	22 008 014

Forsvarsmateriell har fått unntak fra SRS 3 Prinsippendring, estimatendring og korrigerings av feil og SRS 12 Beholdninger av varer og driftsmateriell for regnskapsårene frem til 2020 vedrørende aktivisering av lønnskostnader og andre tilvirkningskostnader til *Varelager under tilvirkning*. Konsekvensen av unntaket er at Forsvarsmateriell viser lavere verdi på *Varelager under tilvirkning* enn hva den ville vært om vi hadde fulgt standard i SRS 12 fra etableringen av Forsvarsmateriell i 2016. (Se nærmere beskrivelse i prinsippnote).

5 I 2022 er tre maritime patruljefly overført til Forsvaret.

6 Det er overført seks F-35 kampfly til Forsvaret i 2022, hvorav tre ankom Norge i desember 2021. Verdien inngår i saldo (2 500 MNOK) på prosjekt 7602 F-35-programmet per 31.12.2021. Flyene ble teknisk godkjent og overført til drift i Forsvaret i januar 2022.

NOTE 11 | KUNDEFORDRINGER

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Kundefordringer til pålydende ¹	50 902	-49
Sum kundefordringer	50 902	-49

1 Per 31.12.2021 inneholder kundefordringer en kreditnota på 4 MNOK som er feilregistrert. Avsetning for tilbakeføring av kreditnotaen ligger inne i saldo *Opptjente, ikke fakturerte driftsinntekter*, se note 12.

NOTE 12 | OPPTJENTE, IKKE FAKTURERTE INNTEKTER OG MOTTATTE FORSKUDDSBETALINGER

OMARBEIDET
Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Opptjente, ikke fakturerte driftsinntekter	38 023	7 226
Sum opptjente, ikke fakturerte driftsinntekter	38 023	7 226
Mottatt forskuddsbetaling (gjeld) ¹	3 003 837	226 578
Sum mottatt forskuddsbetaling	3 003 837	226 578

1 Mottatt forskuddsbetaling gjelder det forestående salget av F-16 og innbetalinger fra andre NATO-land for fellesfinansierte samarbeidsprosjekter.

NOTE 13 | ANDRE FORDRINGER

OMARBEIDET
Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Forskuddsbetalt lønn	4 270	3 612
Reiseforskudd	681	564
Andre fordringer på ansatte	78	129
Andre forskuddsbetalte kostnader ¹	21 596 385	20 689 640
Andre fordringer	-2 281	-1 959
Sum andre fordringer	21 599 133	20 691 986

1 Spesifikasjon av andre forskuddsbetalte kostnader:

OMARBEIDET
Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Forskudd FMS og NSPA ² (beløp som er trukket fra bankkonto FMS, hvor varer og tjenester ennå ikke er levert)	7 224 219	8 122 217
Bankkonto FMS ³	2 430 787	4 298 323
Bankkonto knyttet til investering F-35	3 482 766	2 311 510
Forskudd ubåt, kystvaktfartøy, radar samt øvrige prosjekter ⁴	8 458 613	5 957 590
Sum andre forskuddsbetalte kostnader	21 596 385	20 689 640

2 Forskudd FMS og NSPA inneholder poster som gjennom behandlingen av varemottak i tilknytning til ordningen vil reklassifiseres til andre omløpsmidler.

3 Bankkonto FMS er saldo for forskuddsbetalinger som ikke er betalt videre til leverandører i FMS-ordningen.

Store prosjekter har gjerne en anskaffelsesperiode som går over flere år, og betaling til leverandør skjer gjerne ved avtalte milepæler. Dette fører til at en andel av *Andre forskuddsbetalte kostnader* vil ha en varighet som overstiger tolv måneder frem i tid. Hele beløpet presenteres som omløpsmidler, da det er knyttet til anskaffelser av *Varer under tilvirkning* som har tilsvarende klassifisering.

4 Økning i forskudd i 2022 gjelder prosjekt 6346 Nye ubåter, 2078 Luftovervåkning og 5007 Artillerilokaliseringsradar.

NOTE 14 | BANKINNSKUD, KONTANTER OG LIGNENDE

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Bankinnskudd	6 758	2 391
Sum bankinnskudd	6 758	2 391

NOTE 15 | ANNEN LANGSIKTIG GJELD

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Avsatt bonus T-35	6 568	3 573
Sum annen langsiktig gjeld	6 568	3 573

Bonus T-35 er sluttavtaler for avdelingsbefal. Avsetningen inneholder estimat av påløpt bonus inklusive arbeidsgiveravgift. Økning i 2022 er hovedsakelig knyttet til restsaldo for innløste bonuser samt økning av den langsiktige delen av estimatet.

NOTE 16 | SKYLDIG SKATTETREKK

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Skattetrekk	60 499	59 405
Påleggstrekk	0	3
Sum skyldig skattetrekk	60 499	59 408

NOTE 17 | SKYLDIG OFFENTLIGE AVGIFTER

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Skyldig mva og andre avgifter	68 917	108 863
Påløpt arbeidsgiveravgift	25 056	22 894
Sum skyldig offentlige avgifter	93 973	131 757

NOTE 18 | ANNEN KORTSIKTIG GJELD

REKLASSIFISERT*

Tall i 1 000 kroner

	31.12.2022	31.12.2021
Påløpte kostnader	22 893	28 154
Skyldig lønn	54 888	41 165
Annen kortsiktig gjeld ¹	2 195	2 137
Sum annen kortsiktig gjeld	79 976	71 456

1 Annen kortsiktig gjeld er estimert kortsiktig del av avsetning for T-35 bonus knyttet til sluttavtaler for befal.

* I regnskapet for 2022 er midlertidig leverandørgjeld flyttet fra annen kortsiktig gjeld til leverandørgjeld og sammenlikningstallene for 2021 er omarbeidet. Midlertidig leverandør gjeld representerer registrert verdi av varemottak i påvente av faktura fra leverandøren, samt tilfeller hvor faktura er ankommet før varemottak er utført eller godkjent av Forsvarsmateriell.

NOTE 19 | BETINGEDE UTFALL

I 2001 ble det inngått en kontrakt med NHIndustries om kjøp av maritime helikoptre. Denne kontrakten ble på grunn av langvarig mislighold fra leverandørens side hevet i sin helhet i juni 2022. Forsvarsmateriell har rettet krav om tilbakeføringsoppgjør og erstatning mot leverandøren. Kravene er bestridt, og det er usikkerhet om utfallet av saken. Offentliggjøring av opplysninger om denne tvisten kan forventes å skade virksomhetens stilling, og noteopplysningen er derfor ikke konkretisert ytterligere.

NOTE 20 | KORRIGERING AV FEIL I TIDLIGERE ÅRS REGNSKAP

I 2022 er det korrigert feil i tidligere årsregnskap og sammenlikningstall er omarbeidet. Endringene er knyttet til andre fordringer og mottatt forskuddsbetaling.

VI UTRUSTER FORSVARET

